

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม: กรณีศึกษาโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว
ในกรุงเทพมหานคร

Participating Behavior in Natural Resources and
Environmental Conservation among Hotel Personnel:
A Case Study of Four-star and Five-star Hotels in Bangkok

โดย

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์

คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยดุสิตธานี
งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากวิทยาลัยดุสิตธานี

ปี พ.ศ. 2549

**พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม: กรณีศึกษาโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว
ในกรุงเทพมหานคร ***

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ **

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาวในกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ พนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2549 จำนวนทั้งสิ้น 379 คน

สถิติที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ t-test F-test (ANOVA) และ Correlation Analysis ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับมาก ร้อยละ 28.0 มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม พบว่า อายุมีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับปัจจัยนอกองค์ประกอบทางประชากรที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม และการได้รับข้อมูลข่าวสาร และยังพบว่าความรู้และเจตคติไม่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากวิทยาลัยดุสิตธานี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์
วิทยาลัยดุสิตธานี

**Participating Behavior in Natural Resources and Environmental
Conservation among Hotel Personnel: A Case Study of Four-star and Five-star
Hotels in Bangkok ***

Chatchapon Songsoonthornwong **

Abstract

This research aimed to study the participating behavior in natural resources and environmental conservation among hotel personnel working in the four-star and five-star hotels in Bangkok and also to identify the factors affecting their participation level. This study was to survey research. In order to collect data, questionnaire was used, and analyzed with SPSS. The sample group of this study was 379 hotel personnel working in the four-star and five-star hotels in Bangkok as recorded in the year of 2006.

Descriptive statistics such as frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation were employed to analyze the personal data of the respondents. Moreover, Inferential Statistics such as t-test, F-test (ANOVA) and Correlation were used to test the hypothesis on factors affecting the hotel personnel participating behavior.

The findings showed that 60.1 percent of the respondents had knowledge on natural resources and environmental conservation at the average level, followed by 28.0 percent of the respondents at the high level. The respondents were found to have the average level of attitude and participation natural resources and environmental conservation.

The findings from factor analysis on the participating behavior on natural resources and environmental conservation demonstrated that age of hotel personnel had an effect on the participating behavior on natural resources and environmental conservation at the statistically significant level ($p < 0.05$). However, the external factors of socio-economic and demographic which had an effect on the participating behavior on natural resources and environmental conservation at the statistically significant level ($p < 0.05$) were the number of years working in hotel and the media reception. Furthermore, it was found that the knowledge on natural resources and environmental conservation did not relate to the participation of the hotel personnel at the statistically significant level ($p > 0.05$).

* This study was supported by Dusit Thani College.

** Assistant Professor of Science and Mathematics Department, Faculty of Science and Art,
Dusit Thani College.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้ เพื่อต้องการทราบว่าพนักงานที่ทำงานในโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับใด และศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานในแผนกต่าง ๆ ของโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 379 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. พนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดีมาก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

2. พนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร จะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอายุ ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม เกิดจากพนักงานไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร และบางคนไม่ค่อยมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือขาดจิตสำนึกที่ดี

4. แนวทางแก้ไขปัญหการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม คือ การหาวิธีการที่จะทำให้พนักงานโรงแรมหันมาช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น ด้วยการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่าง ๆ แก่พนักงานให้พนักงานเก่าเป็นที่เล็งถ่ายทอดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานใหม่ การให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามกลุ่มที่สนใจ เช่น กลุ่มอนุรักษ์น้ำ กลุ่มอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า กลุ่มรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม การเพิ่มงบประมาณเพื่อการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดทำป้ายคำขวัญ การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน โดยให้พนักงานเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรมทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้าขึ้นได้อย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรมก็ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากการท่องเที่ยวและโรงแรมเป็นธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เพื่อนำมาอำนวยความสะดวกสบาย และตอบสนองความต้องการของลูกค้า หากธุรกิจโรงแรมไม่มีการจัดการการใช้ทรัพยากรก็จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในที่สุด

ธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน มีการแข่งขันกันอย่างมาก ด้วยนโยบายการบริการที่สร้างความประทับใจ ผู้เข้ามาใช้บริการในโรงแรมหรือลูกค้า ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ทางโรงแรมจะต้องดูแลตอบสนองความต้องการ โดยคำนึงถึงความพึงพอใจสูงสุด โรงแรมจึงต้องเสนอบริการที่ดีที่สุดต่อลูกค้าไม่ว่าจะเป็นเรื่องห้องพัก ห้องน้ำ ห้องอาหาร มีการตกแต่งห้องต่าง ๆ อย่างสวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ให้ใช้ภายในห้องพัก เช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ประทับใจ แล้วกลับมาใช้บริการยังโรงแรมอีก สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งหลายที่กล่าวมาต้องใช้ไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้การบริหารจัดการงานในโรงแรมเองก็ยังมีการใช้เครื่องจักรกล และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

พลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในกิจการของโรงแรมส่วนใหญ่จะถูกใช้ไปในเรื่องการปรับอากาศ การระบายอากาศ การซักผ้าและซักแห้ง การให้แสงสว่าง การทำอาหาร และการแช่เย็น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538) ส่วนพลังงานความร้อนที่ใช้อยู่ในโรงแรม ได้มาจากเครื่องกำเนิดไอน้ำซึ่งใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และอุปกรณ์ในครัวซึ่งใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิง นอกจากนี้ก็ยังมีการใช้น้ำทุกส่วนของโรงแรม

โรงแรมเป็นสถานที่หนึ่งที่มีการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก น้ำที่ใช้ในโรงแรมส่วนใหญ่จะถูกใช้ไปในเรื่องการซักล้างของแขก การทำความสะอาด การปรุงอาหาร การซักรีด รดน้ำต้นไม้ สระว่ายน้ำ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538) และความต้องการใช้น้ำก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประมาณ 60-220 ลูกบาศก์เมตร/ห้อง/ปี ขึ้นอยู่กับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538) นอกจากนี้ปริมาณความต้องการใช้น้ำของโรงแรมยังขึ้นอยู่กับจำนวนห้องพักของโรงแรมด้วย กล่าวคือ

โรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก 150-200 ห้อง ใช้น้ำปีละ 50,000 - 100,000 ลูกบาศก์เมตร
 โรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก 200-300 ห้อง ใช้น้ำปีละ 120,000 - 180,000 ลูกบาศก์เมตร
 โรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก 300-400 ห้อง ใช้น้ำปีละ 180,000 - 250,000 ลูกบาศก์เมตร
 โรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก 400 ห้องขึ้นไป ใช้น้ำปีละ 300,000 - 500,000 ลูกบาศก์เมตร
 (โรงแรมคูสิตธานี, ม.ป.ป.)

กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงแรมยังก่อให้เกิดของเสียจำนวนมากทั้งในรูปของของแข็ง ของเหลวและ ก๊าซ กล่าวคือ ของแข็ง ได้แก่ ขยะมูลฝอยจากห้องครัวและสวนของโรงแรม วัสดุอุปกรณ์เก่าที่หมดอายุ ของเหลว ได้แก่ น้ำเสีย รูปก๊าซ ได้แก่ แก๊สจากการหุงต้ม อากาศเสียจากระบบปรับอากาศ กลิ่นจาก ห้องครัว เป็นต้น นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในโรงแรมก็อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน เช่น การซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีการบรรจุหีบห่อหลายชั้น และบรรจุภัณฑ์นั้นไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสาร CFC เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า โรงแรมมีการใช้พลังงานไฟฟ้า น้ำ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งผลที่ติดตามมาจากการใช้ทรัพยากรเหล่านี้ก็คือของเสียและขยะจำนวนมาก หากโรงแรมขาดระบบการจัดการที่ดีก็จะเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหาการ สิ้นเปลืองพลังงาน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางดิน น้ำ และอากาศในที่สุด

จึงกล่าวได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ทุกคนต้องร่วมมือกัน จัดการกับปัญหา และการทำงานที่ช่วยให้คนหันมาใส่ใจ และตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมให้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ได้ให้สิทธิและหน้าที่แก่ประชาชน ในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 46 ระบุถึงสิทธิ ของชุมชนท้องถิ่นในการพิทักษ์รักษาและมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มาตรา 56 ระบุถึงสิทธิ ของบุคคลในการมีชีวิตท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ดีที่มีคุณภาพและมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ มาตรา 79 และ 290 ระบุถึงหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจัดว่าเป็นการส่งเสริมการ พัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

แม้กระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ต้องการให้ ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ทุกส่วน ในสังคมได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล เพราะการมีส่วนร่วมหรือการได้รับความร่วมมือจากประชาชนทุกกลุ่มจะทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องกับทางสังคมด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคล ผลของการ

เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้เกิดการกระทำที่บรรลุดูจดหมายของกลุ่ม และยังทำให้เกิดความรู้สึก ร่วมในการรับผิดชอบในกลุ่ม หรือเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ไม่ใช่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น

ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการรณรงค์ ส่งเสริมให้พนักงานมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังจะเห็นได้จากการที่มูลนิธิใบไม้เขียว (Green Leaf Foundation) ได้ก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ธุรกิจโรงแรมและบุคลากรของ โรงแรมได้ ร่วมกันดูแล ทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมภายใน โรงแรม โรงแรมใดที่ได้รับใบเกียรติบัตรรับรองใบไม้ 5 ใบ จะสะท้อนให้เห็นว่าโรงแรมนั้นเป็นโรงแรมที่ใส่ใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยอดเยี่ยม

การวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม ปัจจัยที่ทำให้พนักงานโรงแรมร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ทราบถึง ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนความคิดเห็น และวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ โรงแรม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ โรงแรม อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ พนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาวในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของพนักงาน โรงแรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นข้อมูลให้พนักงาน และผู้บริหาร โรงแรม รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันวางแผน แก้ไข ปรับปรุงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ โรงแรม ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นไปเรื่อย ๆ

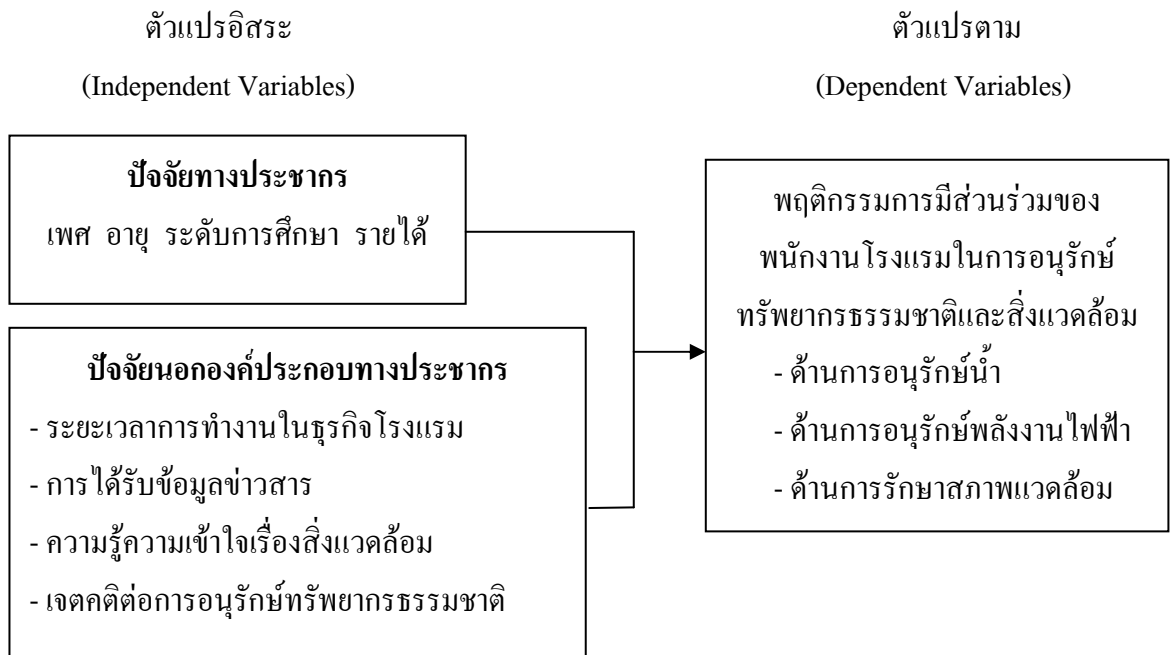
ขอบเขตของการศึกษาและกรอบแนวคิด

1. ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพนักงานประจำที่ทำงานในโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 22 โรงแรม ซึ่งแต่ละโรงแรมผ่านการพิจารณามาตรฐาน โรงแรมจากมูลนิธิ พัฒนามาตรฐานและบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว (Hotel Standard) ประเทศไทย

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิด ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ปัจจัยทางประชากรของพนักงานโรงแรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้
- 2) ปัจจัยนอกองค์ประกอบทางประชากร ได้แก่ ระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรม การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมมีส่วนร่วมของพนักงานโรงแรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านการอนุรักษ์น้ำ การอนุรักษ์พลังงาน การรักษาสภาพแวดล้อม) โดยจะศึกษาจากการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การร่วมศึกษาปัญหาและเสนอความคิดเห็น
- 2) การร่วมวางแผน
- 3) การร่วมประชุม
- 4) การร่วมทำกิจกรรม
- 5) การร่วมดูแลบำรุงรักษา
- 6) การร่วมติดตามประเมินผล

สมมติฐานในการวิจัย สมมติฐานของการวิจัยมีดังนี้

1. ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

1) พนักงานที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2) พนักงานที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3) พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

4) พนักงานที่มีรายได้ต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2. พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3. พนักงานที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร/คำแนะนำที่ต่างกันจะทำให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างกัน

4. พนักงานที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

5. เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวภายในบริเวณโรงแรม ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของพนักงาน

2. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ต้นไม้

3. การอนุรักษ์ หมายถึง การดูแลรักษา การฟื้นฟู และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ด้วยวิธีที่เหมาะสมเพื่อให้สิ่งแวดล้อมนั้นคงอยู่ไปถึงคนรุ่นต่อ ๆ ไป

4. พนักงานโรงแรม หมายถึง ลูกจ้างประจำที่รับเงินเดือนจากโรงแรม มีหน้าที่รับผิดชอบงานอยู่ในแผนกใดแผนกหนึ่งของโรงแรม

5. ระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรม หมายถึง ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในแผนกใดแผนกหนึ่งของโรงแรม

6. การได้รับข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์จากแหล่งต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารหรือสิ่งพิมพ์
7. ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีความเข้าใจในคุณค่า ผลดี ผลเสีย และผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
9. การอนุรักษ์น้ำ หมายถึง การป้องกัน การดูแลรักษา การรู้จักใช้น้ำอย่างประหยัด และรู้คุณค่า
10. การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า หมายถึง การช่วยกันประหยัดไฟฟ้า การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน
11. การรักษาสภาพแวดล้อม หมายถึง การรักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดตามพื้น ช่วยกำจัดขยะ ช่วยลดมลพิษ การรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม และร่วมโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม
12. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม หมายถึง การที่พนักงานได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ร่วมดูแลรักษา พื้นฟู ป้องกัน และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้อย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
13. การร่วมศึกษาปัญหาและเสนอความคิดเห็น หมายถึง การให้ความสนใจในปัญหา สาเหตุของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และเสนอความคิดเห็นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
14. การร่วมวางแผน หมายถึง การร่วมกับทางโรงแรมในการกำหนดนโยบายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปปฏิบัติในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
15. การร่วมประชุม หมายถึง การเข้าร่วมกับโรงแรมเพื่อเสนอความคิดเห็น และหาข้อสรุปจากการประชุมเพื่อนำไปวางแผนต่อไป
16. การร่วมทำกิจกรรม หมายถึง การได้ร่วมปฏิบัติในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่โรงแรมจัดขึ้น ในด้านการอนุรักษ์น้ำ การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า และการจัดการขยะ
17. การร่วมดูแลบำรุงรักษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกัน ดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลาย
18. การร่วมติดตามประเมินผลงาน หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสรุปและประเมินผลจากกิจกรรมที่ทำได้ เพื่อสรุปหาข้อดีและข้อบกพร่องต่อไป
19. โรงแรมระดับ 4 ดาว หมายถึง โรงแรมขนาดใหญ่ที่ตกแต่งดีเป็นพิเศษ มีมาตรฐานในด้านบริการและความสะอาดสบาย อาจมีห้องอาหารมากกว่า 1 ห้อง
20. โรงแรมระดับ 5 ดาว หมายถึง โรงแรมขนาดใหญ่ประเภทหรู ซึ่งมีมาตรฐานสากลระดับสูงสุดในทุกด้าน ทั้งห้องพัก อาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมาย และความสำคัญของการมีส่วนร่วม

1.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าหมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย การมีส่วนร่วมจึงประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการคือ

1. การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์เป็นการเกี่ยวข้องทั้งตัว (self) ไม่ใช่เฉพาะเพียงแต่เกี่ยวข้องด้านกำลังกายหรือทักษะ กล่าวคือ ผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องทางจิต (Egoinvolved) ไม่เพียงแต่เฉพาะด้านการงาน (Task-involved)
2. การกระทำการให้ เมื่อผู้มีส่วนร่วมได้บังเกิดความเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์แล้วก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยเหตุนี้การมีส่วนร่วมจึงเป็นมากกว่าการยินยอม (Consent) ที่จะกระทำตามคำสั่ง ซึ่งเป็นการกระทำโดยปราศจากการยินยอมพร้อมใจและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมจึงเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์และจิตใจแบบ “บุคคลวิถี” คือมีการติดต่อสื่อสารทั้งไปและกลับระหว่างบุคคลนั้นและกลุ่ม
3. การร่วมรับผิดชอบ เมื่อเกิดการเกี่ยวข้องด้านจิตใจ อารมณ์และได้กระทำการให้แก่สถานการณ์กลุ่มนั้นแล้ว ผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย เพราะการมีส่วน

ร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง (Self-involved) กับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นด้วย จึงเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

นำชัย ทนุผล (2528) สรุปว่าการมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีการร่วมมือ ร่วมใจในการระบุนโยบายความต้องการ การวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือดำเนินกิจกรรมนั้นให้บรรลุ และลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังจะช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ และความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชนทำให้เกิดการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 อ้างถึง Syavehagen, 1982) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมว่า เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยกลุ่มสังคมสามารถแสดงความต้องการหรือข้อเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางประการทางสังคม เศรษฐกิจหรือการเมือง

มนตรี เตชะตามี (2535) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรง ชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ (2535) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสภาพการกลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของความเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าภายในให้กระทำการให้บรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้น และทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย แนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้น ได้บังเกิดขึ้นกับกลุ่มต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งการมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลของบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2. ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นจะทำให้กลุ่มมีการร่วมมือกันเกิดขึ้น

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมอาจเกิดจากแนวคิดอื่น ๆ เช่น

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น

2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อย ผู้น้อยก็จะช่วยทันที

3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ปวงชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น การบีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

สุเมธ ทราษแก้ว (2536) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญา และการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินงานชีวิตได้ด้วยตนเอง

อรพินท์ สพโชคชัย (2538) ได้สรุปความหมายในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน หรือประชาชนที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานกิจกรรมใดของชุมชนในขั้นตอนต่าง ๆ

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง Erwin, 1976) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาด้วยตนเองในการดำเนินงานเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกับการใช้วิทยาการอย่างชำนาญและเหมาะสม เพื่อแก้ไขปัญหาและสนับสนุนให้สัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาพร้อมกับติดตามงานขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง White, 1982) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ พฤติกรรมที่แบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ได้แก่

- มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำและทำอย่างไร
- มิติที่ 2 มีส่วนร่วม เสียสละและลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ
- มิติที่ 3 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการดำเนินงาน
- มิติที่ 4 มีส่วนร่วมในการประเมินผล

นาคม ชีรสวรรณจักร (2541 อ้างถึง Delen, 1997) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า คือการแบ่งอำนาจในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในการกำหนดหรือจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะไม่สามารถทำได้โดยขาดความเข้าใจร่วมและประสานงานกัน โดยการร่วมมือกันของบุคคลส่วนใหญ่ที่แสดงออกโดยผ่านกลุ่มตัวแทนในการกำหนด และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งจะทำให้บุคคลและกลุ่มสามารถตัดสินใจในสิ่งที่กระทบต่อชีวิต โดยเฉพาะผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับจากบริการต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่คนมาร่วมกิจกรรมในสภาพที่มีความต้องการ มีความสนใจ และเป้าหมายร่วมกันทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือ ร่วมกัน

ตัดสินใจชี้ชัดปัญหา จัดลำดับความสำคัญและหาวิธีแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติและทำการประเมินผล แล้วเริ่มต้นใหม่เป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังเป็นวิธีการที่ทรงประสิทธิภาพในการเสริมสร้างและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนานั้น

อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นความร่วมมือร่วมใจ (Cooperation) การประสานงาน (Coordination) บวกความรับผิดชอบ (Responsibility) ซึ่ง**ความร่วมมือร่วมใจ** หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม **การประสานงาน** หมายถึง ห่วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมหรือการทำงาน **ความรับผิดชอบ** หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงานและในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ

1.1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ปริศนา โกลดเสตุต (2534) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่ามีความสำคัญดังนี้

1. จะช่วยทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน
2. ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น
3. การดำเนินโครงการจะราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น
5. โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินโครงการมากขึ้น

1.2 เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากประชาชน และประชาชนต้องช่วยตัวเอง ซึ่งหมายความว่า การที่ประชาชนจะริเริ่ม และช่วยตัวเองได้นั้น ประชาชนต้องมีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนเสียก่อน กล่าวคือ ต้องมีเงื่อนไขสำคัญ อย่างน้อย 3 ประการ คือ ประชาชน ต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participate) ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participate) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participate) (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527)

นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมก่อนเริ่มกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าผลตอบแทนที่จะได้รับ

3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้ง 2 ฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคม

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมจะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ ความสามารถ ความมีอิสรภาพ และความเต็มใจของประชาชน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่น ๆ อีก เช่น เวลา ต้นทุน ความสนใจ ความสามารถในการสื่อสารและความรู้สึกมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงานของประชาชนด้วย จึงจะทำให้การมีส่วนร่วมบรรลุผลสำเร็จได้

1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 อ้างถึง Cohen และ Uphoff, n.d.) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมอาจแบ่งได้ 3 ประเภทคือ การมีส่วนร่วมโดยอาสาสมัคร โดยได้รับรางวัลตอบแทน และโดยถูกบังคับ คล้ายกับข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญในการประชุม ณ องค์การสหประชาชาติเมื่อ พ.ศ. 2527 ซึ่งแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมซึ่งเกิดขึ้นเองโดยมิได้มีการแทรกแซง (Spontaneous) เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมซึ่งผู้ร่วมเต็มใจ เกิดจากระดับฐานล่างมิได้มีการสนับสนุนจากภายนอก
 2. การมีส่วนร่วมโดยการชักจูง (Induced) โดยมีการสนับสนุนให้อำนาจและเป็นทางการ
 3. การมีส่วนร่วมโดยถูกบังคับ (Forced) มีลักษณะบังคับขู่เข็ญให้เข้าร่วม
- ถึงแม้ว่าการมีส่วนร่วมอาจเกิดได้ 3 ลักษณะ แต่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าในระยะยาวนั้น การมีส่วนร่วมโดยบังคับและขาดการสนับสนุนจากประชาชนจะก่อผลเชิงลบ และบั่นทอนความสนใจของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา

ประสพสุข ดิอินทร์ (2531 อ้างถึง Cohen และ Uphoff, n.d.) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Valuation)

ปริศนา โกลละสุด (2534) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันที่จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมัครการ (2536 อ้างถึง Castillo,1982) เสนอว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ ตั้งแต่ขั้นวางแผน ระบุปัญหาและความต้องการขั้นปฏิบัติการประเมินผล และบำรุงรักษา สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ คือ ร่วมตัดสินใจ ร่วมบริจาคและปฏิบัติการ และมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมัครการ (2536) ได้สรุปไว้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมสามารถแยกออกได้เป็น ลักษณะการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (genuine participation) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนการมีส่วนร่วมไม่แท้จริง เช่น ร่วมลงแรงในการทำโครงการ ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งอื่น ๆ เป็นบางส่วน หรือร่วมบำรุงรักษาโดยไม่ได้ตัดสินใจ

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง Agbayani, n.d.) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมประชุม การมีส่วนร่วมบริจาคเงินและวัสดุ การมีส่วนร่วมเป็นสมาชิก การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ การมีส่วนร่วมในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำการมีส่วนร่วมออกความคิดเห็น การมีส่วนร่วมออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้าน การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์ให้ถูกต้อง และการมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการรักษาโครงการ

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม คือลักษณะการเกี่ยวข้องที่สามารถกระทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะที่ร่วมกันอย่างแท้จริงและไม่แท้จริง คือร่วมศึกษาสาเหตุของปัญหาและความต้องการของกลุ่มร่วมคิดและตัดสินใจสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม กำหนดนโยบายวางแผนโครงการและกิจกรรม บริหารงาน ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างมีคุณค่า ลงทุนหรือเสียสละ ปฏิบัติงาน ติดตามและประเมินผลงานและรักษากิจกรรมให้คงอยู่ยาวนานและร่วมรับผลประโยชน์

1.4 กระบวนการมีส่วนร่วม

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง Hughes, 1995) เสนอว่า กระบวนการดำเนินการต้องสร้างจากความพร้อมและความสามารถในการคิด การทำ และการจัดการที่ริเริ่มด้วยตนเอง โดยการประสานงานระดับภาคผ่านระดับท้องถิ่น มีการเตรียมงานที่รวดเร็วและเร่งด่วนทั้งตัวโครงการและแผนปฏิบัติการ โดยจัดทำเป็นระบบชี้แนะที่ชัดเจน ภายหลังจากจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ ซึ่งบทบาทแรกของคณะกรรมการ คือ ยกร่างคำชี้แนะแล้วนำออกเผยแพร่ ซึ่งการกระทำทั้งหมดในขั้นตอนนี้ยังเป็นเพียงการนำร่อง เพื่อจะดำเนินการขั้นตอนอื่น ๆ ต่อไป

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง Haywood, 1988) ได้เสนอว่ากระบวนการดำเนินการคือ การเพิ่มบทบาทเกี่ยวกับการวางแผนให้มากขึ้น ลดความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้มีการศึกษาเพื่อนำวิธีการทำ โครงการเข้าไปพัฒนากลยุทธ์ของชุมชน และใช้วิธีการประชุมร่วมกันเพื่อสร้างข้อผูกพันที่จะสามารถรักษาความต่อเนื่องให้คงอยู่โดยการยอมรับของชุมชน

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง Murphy, 1988) ได้เสนอว่า ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการดำเนินการ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการที่สามารถจะนำสมาชิกและผู้สนใจจากมวลชนสาขาต่าง ๆ มารวมกัน เพื่อพิจารณาค่านิยมของชุมชนที่ปรารถนาจะทำงานร่วมกัน โดยนำความปรารถนาของสังคม ชุมชนและธุรกิจอื่น ๆ มาอภิปรายให้เกิดความเหมาะสมและหาข้อยุติให้ได้

อโนทัย เพียรคงชล (2541 อ้างถึง นำชัย ทนุผล และสุนิสา ทนุผล, ม.ป.ป.) ได้อธิบายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่ครอบคลุมกระบวนการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะประชาชนเป็นผู้ประสบปัญหาข้อมรู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนเข้ามา มีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวพวกเขาเอง การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ในกิจกรรมนั้น และจะนำมาซึ่งความร่วมมือหรือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมใจกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

ประสพสุข ดีอินทร์ (2531 อ้างถึง Dermilk และ Laitos, n.d.) ได้เสนอไว้ว่า กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจขั้นต้น (Preliminary Reconnaissance) การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Problem Identification & Studies) การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search for Solution) การกำหนดการแก้ไขปัญหา (Assessment of Solution) การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation) การประเมินผลโครงการ (Formal Project Evaluation) และการพิจารณาทบทวนโครงการเพื่อดำเนินการที่สมบูรณ์ตามเป้าหมาย (Project Reconsideration of Completion)

เจมส์คัลด์ ปิ่นทอง (2525) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชน เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตัวเอง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ และในอีกแง่หนึ่ง ประชาชนเป็นผู้อยู่กับปัญหาย่อมเป็นผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การดำเนินการวางแผนเป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากประชาชนไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ประชาชนก็จะไม่สามารถดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ได้เองโดยที่ไม่มีผู้ช่วย
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงานในส่วนนี้หมายถึงการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของประชาชนแต่ละคนนั่นเอง โดยที่ใครมีทุนก็สามารถช่วยเหลือด้านเงินทุน หากใครไม่มีเงินทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงานได้
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นหากประชาชนมีส่วนร่วมก็คือ การได้ทราบข้อดีข้อเสียของตนเอง

1.5 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม

เจมส์คัลด์ ปิ่นทอง (2524) เสนอว่าปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน จึงเป็นการยากที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในชนบทมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนแต่ละฝ่ายเข้าใจนั้นแตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงานแตกต่างกันด้วย
2. ข้าราชการชอบทำงานสำนักงานมากกว่างานสนาม ซึ่งเป็นงานเอกสารที่จะนำเสนอผู้บังคับบัญชา เพราะข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองเบื้องบนตามระบบการพิจารณาความคิด ความชอบ ข้าราชการจึงไม่มีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและข้อมูลแท้จริงของประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ควรจะเป็นจึงเกิดขึ้นได้ยาก
3. ผู้เกี่ยวข้องกับประชาชนบางส่วนไม่ปรารถนาให้รวมตัวกัน และไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างแท้จริง

ธรรมบุญ พงศ์ศรีกูร และคณะ (2534) เสนอว่า ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม คือ ความไม่สอดคล้องกันของระบบการศึกษากับความประสงค์ของชุมชน

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539 อ้างถึง Mc Intoch, 1976) เสนอว่า ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม คือ บทบาทระดับชาติที่เกี่ยวกับการสืบสานวิถีดำรงชีพตามประเพณีและคตินิยมที่ต้องประสานกับการนำเสนอ ซึ่งต้องมีไหวพริบในเชิงสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม คือ สภาพที่ขัดขวางการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความไม่เข้าใจกัน การประสานงานที่ไม่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง ขาดข้อมูลผูกพัน ระบบการปกครองที่จำกัดสิทธิของราษฎร การบริการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการขาดข้อมูลและการจัดสรรผลประโยชน์

1.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมนั้น มีผู้เสนอปัจจัยต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สากล สถิติวิทยานันท์ (2532) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการคือ

1. ความสนใจและห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญ พ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเคือคร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือทำงานร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้ต้องรุนแรงและมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

โสภณ เฉลมา (2533) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของชุมชนนั้น มีปัจจัยทางสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ และที่อยู่อาศัยเข้ามาเกี่ยวข้อง และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจะได้รับความร่วมมือบรรลุความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความเห็นพ้องต้องกันของชุมชนเป็นส่วนมาก หรือการดำเนินกิจกรรมในนามกลุ่มองค์กรของชุมชน

รัชช เบญจาทิกุล (2539) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านจิตวิทยาสังคม

นาคม ชีรสุวรรณจกร (2541 อ้างถึง Bernard, 1958) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น และปัจจัยอื่นๆ เช่น การอาศัยอยู่ในเมืองหรือชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัวและลักษณะครอบครัว ค่านิยม และเจตคติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1 ความหมายของการอนุรักษ์ (Conservation)

เกษม จันทรแก้ว (2536) ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดหรือการใช้ทรัพยากรสมเหตุสมผล (Rational Use) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ใช้ทรัพยากรวันนี้ต้องคิดถึงว่าวันข้างหน้าต้องมีใช้ด้วย รวมความได้ว่า การอนุรักษ์นั้นเป็นแนวทางการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักวิชาการ เพื่อการมีใช้ในอนาคต

นิวัต เรืองพานิช (2533) กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดย

ทั่วถึงกันด้วยยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉย ๆ แต่จะต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (Time and Space) อีกด้วย

นามานุกรมอนุรักษ์ธรรมชาติ (อ้างถึงใน สิริลักษณ์ สุรการ, 2539) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมมีการป้องกันรักษาโดยให้เกิดผลดีที่สุดแก่คนมากที่สุดและเวลาอันยาวนานที่สุดต่อเนื่องกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การเฝ้าระวังรักษา ป้องกันธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยวิธีที่ฉลาดและเหมาะสม

2.2 ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources)

นิวัต เรืองพานิช (2533) กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีประโยชน์สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ หรือมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชพันธุ์ แร่ธาตุ พลังงาน รวมทั้งกำลังงานจากมนุษย์ด้วย

สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย (อ้างถึงใน เรณู นพเรืองเด่น, 2539) ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติว่า หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ แร่ธาตุ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มนุษย์นำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก โดยทรัพยากรธรรมชาติแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่หมดสิ้น เช่น อากาศ น้ำ แสงอาทิตย์
2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้หรือรักษาให้คงอยู่ได้ เช่น ดิน ป่า สัตว์ป่า สัตว์น้ำ
3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ธาตุ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ

2.3 ความหมายของสิ่งแวดล้อม (Environment)

คำว่า “สิ่งแวดล้อม” มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาฝรั่งเศสว่า Environ แปลว่า รอบ (Around) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่าหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย (อ้างถึงใน เรณู นพเรืองเด่น, 2539) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต เช่น พืช สัตว์ มนุษย์ และสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต เช่น ดิน น้ำ อากาศ ส่วนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้าง

ขึ้น ได้แก่ รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม อาคาร สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

2.4 แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (อ้างถึงใน สิริลักษณ์ สุรการ, 2539) ได้กำหนดแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1. การให้การศึกษาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของเขาเองต่อสิ่งแวดล้อมในอันที่จะให้เขาสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. การปรับปรุงคุณภาพ เป็นวิธีการตรงที่ช่วยแก้ไขปัญหการขาดแคลนทรัพยากรและสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรม
3. การลดอัตราการเสื่อมสูญ คือ ไม่บริโภคทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ควรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้น ๆ ให้คุ้มค่าที่สุด
4. การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ คือการนำวัสดุเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพแล้วมาใช้ประโยชน์ใหม่โดยการหลอมใหม่ หรือย่อยแล้วไปผลิตใหม่
5. การใช้สิ่งทดแทน ทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้ดีในอดีตเริ่มร่อยหรอลง เนื่องจากความต้องการในการบริโภคที่สูง จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีคุณภาพคล้ายคลึงกันมาแทนที่กำลังจะหมดไป เช่น การนำเอาพลังงานจากดวงอาทิตย์ พลังงานน้ำ หรือพลังงานจากคลื่นในทะเลมาใช้ เป็นต้น
6. การใช้สิ่งที่มีคุณภาพรองลงมา ทรัพยากรธรรมชาติชนิดเดียวกันอาจมีคุณภาพที่แตกต่างกันไป เช่น ไม้ มนุษย์นิยมนำไม้เนื้อแข็งมาใช้ประโยชน์เพราะมีความแข็งแรงทนทาน แต่เมื่อไม้เนื้อแข็งมีปริมาณลดลงจึงหาแนวทางในการแก้ปัญหา คือ ใช้ไม้ที่มีคุณภาพรองลงมา โดยหาวิธีการในการรักษาคุณภาพของไม้ให้ทนทาน เช่น นำไปอบน้ำยา หรืออบน้ำยา เป็นต้น
7. การป้องกัน เป็นวิธีการจัดการโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงเร็วเกินไป เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือการป้องกันมลพิษไม่ให้ปนเปื้อนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่

2.5 มาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ศิริพรต ผลสินธุ์ (อ้างถึงใน สิริลักษณ์ สุรการ, 2539) ได้กล่าวถึงมาตรการใหญ่ ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ 2 มาตรการดังนี้

1. มาตรการอนุรักษ์โดยตรง คือ การรักษา คุ้มครอง ป้องกัน บูรณะ สงวนและรู้จักใช้สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2. มาตรการทางสังคม เป็นวิธีการที่จะปฏิบัติต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อม ซึ่งสังคมต้องให้ความร่วมมือโดยอาจดำเนินงานในรูปขององค์กรสมาคม หรือจัดตั้งชมรมส่งเสริมการอนุรักษ์ ทั้งนี้ต้องสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์และการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตระหนักถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลจะต้องพิจารณาออกกฎหมายควบคุม ซึ่งต้องทำให้รัดกุม ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นแก่ตัวใช้เป็นเครื่องมือทำลายประโยชน์ของส่วนรวม และเป็นกฎหมายที่ทันต่อเหตุการณ์ด้วย

2.6 การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจะบรรลุเป้าหมายการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ

1. การบริหาร (Administration) หมายถึง การจัดการหรือการบริหารงานตามแผนการดำเนินงานหรือนโยบายที่ดีของหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้ได้วิธีการหรือการจัดการบริหารงานที่ดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการบริหารหรือจัดการ

2. กฎและระเบียบ (Law and Regulations) หมายถึง กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นต้น

3. โครงการ (Projects) หมายถึง แผนดำเนินการฟื้นฟู ปรับปรุง และส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้ถูกทำลายลงไปไม่ว่าจะโดยธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้กระทำ โครงการที่ดีจะต้องมองภาพรวมในทุก ๆ ด้าน ต้องพิจารณาและวิเคราะห์ถึงผลดีและผลเสียที่มีต่อโครงการ

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. การสงวน (Preservation) หมายถึง การชำระไว้ซึ่งความสมดุลของธรรมชาติ โดยปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเจริญเติบโตและพึ่งพาอาศัยกันและกันตามธรรมชาติโดยมนุษย์ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว

2. การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพดีขึ้น

3. การพัฒนา (Development) หมายถึง การปรับปรุง พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพดีขึ้น

4. การใช้ประโยชน์ (Utilization) หมายถึง การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นภาพร เชื้อขำ (2531) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมีนบุรี จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาสูงมีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์มาก ได้รับข่าวสารมาก มีความเข้าใจในหลักสหกรณ์มาก และมีความคาดหวังผลประโยชน์จากทางสหกรณ์มาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งมีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์น้อย ได้รับข่าวสารน้อย มีความเข้าใจในหลักการสหกรณ์น้อย และมีความคาดหวังผลประโยชน์ทางสหกรณ์น้อย ส่วนความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

แพทยา แก้วพวง (2531) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาไม่พบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีอายุมาก จะมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีอายุน้อย แต่พบว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงที่มาจาก การเลือกตั้งมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีมาตรฐานการดำรงชีพสูง เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานของกรรมการหมู่บ้านมาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย มาตรฐานการดำรงชีพต่ำ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมน้อย และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านน้อย

เกษิณี ไชยกาญจน์ (2531) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาเยาวชนในชุมชนห้วยจรดจ๊กตึกแดง เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รายได้ เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเยาวชน ส่วนการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การศึกษา และการคาดหวังในผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเยาวชน

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ปรัชญา เวสารัชช์ (อ้างถึงใน ปกรณ์ พันธุ, 2534) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ปัจจัย สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย ปัจจัย ผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าขัดข้อง ความปรารถนาให้เกิดความสามัคคี เป็นต้น

สุวรรณีย์ วงศ์วัฒนา (2535) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จ.พิษณุโลก พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สุวรรณณี คงทอง (2536) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนน้อย จากการวัดการมีส่วนร่วม 8 ด้าน ได้แก่ ประชุมวางแผน เก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์ไม้ป่าชายเลน ปลูกป่าชายเลน ชุมชน ดูแลรักษาป่าชายเลนชุมชน ปลูกซ่อมบำรุงป่าชายเลน ประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับหน่วยงานราชการ และอื่นๆ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างเด่นชัด คือ อาชีพ รองลงมาได้แก่ การได้รับข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม เพศ และการศึกษา ตามลำดับ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ พื้นที่ปลูก ขาดความร่วมมือ และการแนะนำที่ดีจากเจ้าหน้าที่ ไม่มีเวลา และอันตรายจากผู้มีอิทธิพลและสัตว์มีพิษในพื้นที่

ศิริชัย เรื่องฤทธิ์ (2537) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน โดยสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 174 ราย ที่อาศัยอยู่รอบอุทยาน พบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีเจตคติในเชิงบวกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยที่ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

วิมลรัตน์ ศรีสิงห์ (2538) ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มสตรีกาญจนบุรี พบว่า สมาชิกกลุ่มสตรีกาญจนบุรีมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมขั้นตอนร่วมปฏิบัติมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น การได้รับการสนับสนุนจากสามี และการได้รับข่าวสารและการติดต่อกับบุคคลอื่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่ปัจจัยด้านอายุ การศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แซน ซึ่นทิวา (อ้างถึงใน เรณู นพรัตน์เรื่องเด่น, 2539) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท ศึกษากรณีอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบทในระดับสูง อายุ รายได้ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการถือครองที่ดินของประชาชนไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วรรณ ลีมาณิชย์ (อ้างถึงใน ธนะจักร เข็นบำรุง, 2540) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีเมืองพัทยาพบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองพัทยา และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนระดับการศึกษา การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด และความรู้ความเข้าใจ ความเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย

ระพิน แสนสุค (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา พบว่าระดับการศึกษาของประชาชนทำให้การมีส่วนร่วมในมาตรการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว ศาสนา ความเชื่อถือศรัทธาต่อคณะผู้บริหาร ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การรับทราบข่าวสารและเจตคติของประชาชนต่อมาตรการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รัชณี จันทร์ทรงกลด (2541) ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสารวิทยา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย โดยภาพรวมนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รายด้านปรากฏว่า กิจกรรมอนุรักษ์น้ำอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมอนุรักษ์ต้นไม้อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ การนำความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ การมีประสบการณ์การทำงานด้านสิ่งแวดล้อมจากการเป็นสมาชิกชมรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

เฉลิม คงยิ่ง (2543) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตอนกลางลุ่มน้ำปัตตานี พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตตอนกลางลุ่มน้ำปัตตานี มีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยสูง ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ อาชีพ การมีรายได้ของประชาชน ระยะเวลาที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เขตตอนกลางแม่น้ำปัตตานี การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ความคิดเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอย ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนอายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทาง

สังคม เป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย

มูฮามะ วามะ (2545) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลต้นหยง จังหวัดปัตตานี พบว่า เพศ อายุ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2548) ศึกษาเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติต่อการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบกิจการร้านอาหารในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.1 ส่วนการปฏิบัติต่อการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยพบว่า ปัจจัยทางประชากรของผู้ประกอบกิจการร้านอาหารไม่มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยนอกองค์กรประกอบทางประชากรที่มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ จำนวนปีที่ดำเนินธุรกิจขายอาหาร จำนวนประเภทอาหารที่จำหน่าย นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบกิจการร้านอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาวในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การทดสอบเครื่องมือ
5. การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การแปลความหมายข้อมูล
8. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
9. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานที่ทำงานอยู่ในโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2549 จำนวน 22 โรงแรม ที่ได้รับการรับรองจากมูลนิธิพัฒนามาตรฐานและบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว (Hotel Standard) ประเทศไทย คิดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 12,921 คน

โดยจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามโรงแรม

ชื่อโรงแรม ¹	ที่อยู่ ²	ระดับมาตรฐาน ³ (ดาว)	จำนวนพนักงาน ⁴ (คน)
Amari Airport Hotel	333 ถ.เชิดวุฒากาศ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210	4	400
Amari Atrium Hotel	1880 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310	4	500

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อโรงแรม ¹	ที่อยู่ ²	ระดับมาตรฐาน ³ (ดาว)	จำนวนพนักงาน ⁴ (คน)
Amari Boulevard Hotel	2 ซ.สุขุมวิท 5 ถ.สุขุมวิท เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110	4	395
Amari Watergate Hotel	847 ถ.เพชรบุรี ประตูน้ำ เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	5	650
Bangkok Marriott Resort & Spa Hotel	257/1-3 ถ.เจริญนคร แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	5	700
Banyan Tree Bangkok	21/100 ถ.สาทรใต้ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120	5	430
The Dusit Thani Hotel	946 5 ถ.พระราม 4 ถ.สีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	5	800
The Four Wings Hotel	40 ซ.สุขุมวิท 26 ถ.สุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	4	430
Holiday Inn Silom, Bangkok	981 ถ.สีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	4	530
The Imperial Queen's Park Hotel	199 ซ.สุขุมวิท 22 ถ.สุขุมวิท เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	4	1,200
The Imperial Tara Hotel	18/1 ซ.สุขุมวิท 26 ถ.สุขุมวิท แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	4	300
Indra Regent Hotel	120/126 ถ.ราชปรารภ เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	4	394
Intercontinental Bangkok	973 ถ.เพลินจิต แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	5	737
The Oriental, Bangkok	48 ซ.เจริญกรุง 40 ถ.เจริญกรุง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	5	700
Pathumwan Princess Hotel	444 มานูญครองเซ็นเตอร์ ถ.พญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	4	504
Plaza Athenee Bangkok, A Royal Meridien Hotel	10 ซ.ร่วมฤดี ถ.วิฑู แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	5	520
Radisson Hotel Bangkok	92 แสงแจ่ม ถ.พระราม 9 แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320	4	530
Rama Gardens Hotel Bangkok	9/9 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210	4	700

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อโรงแรม ¹	ที่อยู่ ²	ระดับมาตรฐาน ³ (ดาว)	จำนวนพนักงาน ⁴ (คน)
Royal Princess Srinakarin Hotel	905 หมู่ 6 ถ.ศรีนครินทร์ แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250	4	170
Shangri-La Hotel Bangkok	89 ซ.วัดสวนพลู ถ.เจริญกรุง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	5	1,000
Sofitel Central Plaza Bangkok	1695 ถ.พหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	5	831
Sofitel Silom Bangkok	188 ถ.สีลม เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500	5	500

ที่มา: ^{1 2 3} ข้อมูลจาก Official Hotels, Thailand Directory 2005

⁴ ข้อมูลจากการสอบถามโดยตรงจากโรงแรม ซึ่งเป็นค่าโดยประมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multistage Random Sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 12,921 คน ได้ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 400 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

คำนวณจำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนพนักงานโรงแรมทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ โดยกำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

คำนวณจำนวนตัวอย่าง (n_i) จำแนกตามโรงแรมที่ศึกษาแบบเป็นสัดส่วน (Proportional) กับขนาดประชากรโดยใช้สูตร

$$n_i = \frac{N_i n}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรกลุ่มย่อยที่ i

จำนวนตัวอย่างของพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว จำแนกตามโรงแรมได้ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างจำแนกตามโรงแรม

ชื่อโรงแรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
Amari Airport Hotel	12	3
Amari Atrium Hotel	16	4
Amari Boulevard Hotel	12	3
Amari Watergate Hotel	20	5
Bangkok Marriott Resort & Spa Hotel	22	6
Banyan Tree Bangkok	13	3
The Dusit Thani Hotel	25	6
The Four Wings Hotel	13	3
Holiday Inn Silom, Bangkok	16	4
The Imperial Queen's Park Hotel	37	9
The Imperial Tara Hotel	9	2
Indra Regent Hotel	12	3
Intercontinental Bangkok	23	6
The Oriental, Bangkok	22	6
Pathumwan Princess Hotel	16	4
Plaza Athenee Bangkok, A Royal Meridien Hotel	16	4
Radisson Hotel Bangkok	16	4
Rama Gardens Hotel Bangkok	22	6
Royal Princess Srinakarin Hotel	5	1
Shangri-La Hotel Bangkok	31	7
Sofitel Central Plaza Bangkok	26	7
Sofitel Silom Bangkok	16	4
รวม	400	100

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงาน โรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาวในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย ตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยทางประชากร และตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยนอกองค์ประกอบทางประชากรดังนี้

1) ปัจจัยทางประชากร ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- รายได้

2) ปัจจัยนอกองค์ประกอบทางประชากร ได้แก่

- ระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรม
- การได้รับข้อมูลข่าวสาร
- ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม
- เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมกรมีส่วนร่วมของพนักงาน โรงแรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น

- 1) ด้านการอนุรักษ์น้ำ
- 2) ด้านการอนุรักษ์พลังงาน
- 3) ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายปิด (Closed-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้สุทธิต่อเดือน ระยะเวลาทั้งหมดที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม การเคยหรือไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า และขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นลักษณะการตอบคำถามแบบถูก หรือผิด จำนวน 25 ข้อ

ส่วนที่ 3 เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นคำถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ เป็นแบบ Rating Scale ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 21 ข้อ โดยสอบถามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์ 3 กลุ่ม กลุ่มละ 7 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมการอนุรักษ์น้ำในโรงแรม กิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในโรงแรม และกิจกรรมการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม

การสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลและแนวคิดที่รวบรวมได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาสรุป และกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญแก้ไข ปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและตรงตามเนื้อหา ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไข ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานของโรงแรมในกรุงเทพมหานคร
5. นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ มาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนออกเก็บข้อมูลในพื้นที่จริง
6. นำผลของแบบสอบถามไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การทดสอบเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบกับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ พนักงานของโรงแรมคิงปาร์ค อเวนิว กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ทำการทดสอบ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกทำกับตัวอย่างจำนวน 20 คน ครั้งที่ 2 ทำกับตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบว่าคำถามในแต่ละข้อ แต่ละส่วนในแบบสอบถาม สามารถสื่อความหมายตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ และรูปแบบคำถามเหมาะสมหรือไม่ หากหรือง่ายต่อการทำความเข้าใจ

การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำสำหรับปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมในการนำไปเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า และขยะมูลฝอย ใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีของคูเคอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) โดยใช้สูตร KR - 20 ต้องให้ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.70 ขึ้นไป จึงจะนำไปเก็บข้อมูลจริง

$$\text{คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ} = s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{30(11,127) - (567)^2}{870}$$

$$= \frac{333,810 - 321,489}{870}$$

$$= 14.16$$

$$\sum p_i q_i = 3.84$$

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum p_i q_i}{s^2} \right\}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{25}{25-1} \left\{ 1 - \frac{3.84}{14.16} \right\} = 0.75$$

ปรากฏว่าได้ค่าประมาณความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.75

เมื่อ r_{tt} = ค่าประมาณความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

k = จำนวนข้อคำถาม

p_i = ค่าความยากของคำถามที่ i

q_i = สัดส่วนของผู้ตอบผิด หรือ $1 - p_i$

s^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach) ต้องให้ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.70 ขึ้นไป จึงจะนำไปเก็บข้อมูลจริงดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	=	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	k	=	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.92

ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.90

สรุปว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่น เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงผู้จัดการฝ่ายบุคคลของแต่ละโรงแรม หลังจากนั้นจึงโทรนัดหมายเวลาขอรับแบบสอบถามคืน โดยเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนที่โรงแรม ได้รับแบบสอบถามคืนระหว่างเดือนธันวาคม 2549 - มกราคม 2550

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 400 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 480 ฉบับ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามโรงแรม

โรงแรม	แบบสอบถามที่ ส่งไป (ฉบับ)	แบบสอบถามที่ ได้รับคืน (ฉบับ)	แบบสอบถามที่ สมบูรณ์ (ฉบับ)
Amari Airport Hotel	15	15	15
Amari Atrium Hotel	20	20	20
Amari Boulevard Hotel	15	15	13
Amari Watergate Hotel ***	20	0	0
Bangkok Marriott Resort & Spa Hotel	25	25	25
Banyan Tree Bangkok	15	15	15
The Dusit Thani Hotel	30	30	29
The Four Wings Hotel	15	15	15
Holiday Inn Silom, Bangkok	20	20	19
The Imperial Queen's Park Hotel	35	35	31
The Imperial Tara Hotel	15	15	15
Indra Regent Hotel	15	15	14
Intercontinental Bangkok	25	25	21
The Oriental, Bangkok ***	25	0	0
Pathumwan Princess Hotel	20	20	20
Plaza Athenee Bangkok, A Royal Meridien Hotel	20	20	20
Radisson Hotel Bangkok	20	20	20
Rama Gardens Hotel Bangkok	25	25	23
Royal Princess Srinakarin Hotel	20	20	18
Shangri-La Hotel Bangkok	35	30	27
Sofitel Central Plaza Bangkok***	30	0	0
Sofitel Silom Bangkok	20	20	19
รวม	480	400	379

หมายเหตุ *** หมายถึง โรงแรมที่ปฏิเสธให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

การแปลความหมายข้อมูล

การแปลความหมายข้อมูลจำแนกตามแบบสอบถามได้ดังนี้

1. แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาจัดระดับความรู้ด้วยวิธีทางสถิติเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับความรู้มาก มีคะแนนมากกว่า $\bar{X} + 0.5 \text{ S.D.}$ หรือมีคะแนนมากกว่า 20

ระดับความรู้ปานกลาง มีคะแนนระหว่าง $\bar{X} \pm 0.5 \text{ S.D.}$ หรือมีคะแนนระหว่าง 15-20

ระดับความรู้น้อย มีคะแนนน้อยกว่า $\bar{X} - 0.5 \text{ S.D.}$ หรือมีคะแนนน้อยกว่า 15

โดยที่ค่าของ \bar{X} = ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวม

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

จากการศึกษาพบว่า $\bar{X} = 18.63$ และ $\text{S.D.} = 3.28$

2. แบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

การแปลความหมาย

การแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีส่วนร่วมมาก	ให้	4 คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้	3 คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	ให้	2 คะแนน
ไม่เคยมีส่วนร่วม	ให้	1 คะแนน

การแปลความหมาย

การแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เมื่อนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างทำการตอบครบแล้ว จึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่ จากนั้นจึงทำการลงรหัสข้อมูลเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล หากพบว่าแบบสอบถามฉบับใดไม่ตอบข้อคำถามในส่วนที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็จะคัดออก ทำให้เหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 379 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.75 ของแบบสอบถามที่ต้องการ จากนั้นจึงนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 เรื่อง คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้สุทธิต่อเดือน ระยะเวลาทั้งหมดที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม การเคยหรือไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่

2. ความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง

3. เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง

4. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม เจตคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้การวิเคราะห์เชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) โดยทำ t-test, F-test และ Correlation Analysis เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และลงรหัสเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) เพื่อคำนวณค่าทางสถิติที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร ได้เสนอรายงานผลการวิจัยเป็น 4 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
2. การวัดระดับความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม
4. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Frequency and Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

1. ปัจจัยทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	194	51.20
หญิง	185	48.80
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นเพศชายร้อยละ 51.20 เป็นเพศหญิงร้อยละ 48.80

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	118	31.10
30 - 39 ปี	160	42.20
40 - 49 ปี	83	21.90
50 ปี ขึ้นไป	18	4.70
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.20 รองลงมาคือ อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.10 และอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ร้อยละ 21.90

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	4	1.10
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	6.60
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวท.	115	30.30
อนุปริญญา/ปวส.	63	16.60
ปริญญาตรี	161	42.50
สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.40
ไม่ระบุ	2	0.50
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.50 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวท. ร้อยละ 30.30 และอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 16.60

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับรายได้

ระดับรายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	4	1.10
5,000 - 10,000 บาท	53	14.00
10,001 - 15,000 บาท	121	31.90
15,001 - 20,000 บาท	101	26.60
มากกว่า 20,000 บาท	99	26.10
ไม่ระบุ	1	0.30
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้สุทธิต่อเดือน อยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.90 รองลงมาคือ 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.60 และมากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 26.10

2. ปัจจัยนอกองค์ประกอบทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระยะเวลาทั้งหมดที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม การได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 8 ระยะเวลาทั้งหมดที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม

ระยะเวลาทำงานสูงสุด (ปี)	ระยะเวลาทำงานต่ำสุด (เดือน)	ระยะเวลาทำงานเฉลี่ย (\bar{X}) (ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
40	1	8.73	7.27

จากตารางที่ 8 พบว่าพนักงานที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรมมีระยะเวลาทำงานสูงสุด 40 ปี ระยะเวลาทำงานต่ำสุด 1 เดือน และเมื่อคิดระยะเวลาทำงานเฉลี่ยเท่ากับ 8.73 ปี

ค่าที่ปรากฏนี้ อาจมีสาเหตุมาจากความผูกพันกับสถานที่ทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานแต่ละคน หรือนโยบายในการบริหารงานของโรงแรมแต่ละแห่ง ทำให้พนักงานมีระยะเวลาของการทำงานมากและน้อยแตกต่างกัน ผลที่ปรากฏมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.27

ตารางที่ 9 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเคยและไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การรับข้อมูลข่าวสาร/คำแนะนำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคยได้รับ	358	94.50
ไม่เคยได้รับ	21	5.50
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 94.50 และไม่เคยได้รับ ร้อยละ 5.50

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	เคยได้รับข้อมูล		ไม่เคยได้รับข้อมูล	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุ	178	47.00	201	53.00
โทรทัศน์	298	78.60	81	21.40
หนังสือพิมพ์ / วารสาร	257	67.80	122	32.20
ป้าย / โปสเตอร์ของราชการ	205	54.10	174	45.90
การจัดนิทรรศการ	131	34.60	248	65.40
อื่น ๆ	41	10.80	338	89.20

จากตารางที่ 10 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับคือ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 78.60 รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ / วารสาร คิดเป็นร้อยละ 67.80 ป้ายประชาสัมพันธ์ / โปสเตอร์ของราชการ ร้อยละ 54.10

การวัดระดับความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบถูกและตอบผิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด
1. น้ำที่หมุนเวียนอยู่ในวัฏจักรเป็นทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น คำตอบ: ถูก	119 31.40%	260 68.60%
2. การคัดแยกขยะมูลฝอยนำกลับไปใช้ใหม่ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม คำตอบ: ผิด	255 67.28%	124 32.72%
3. เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เหมาะสมต่อการใช้งานควรพิจารณาที่ราคา ขนาด และยี่ห้อเป็นหลักเท่านั้น คำตอบ: ผิด	280 73.88%	99 26.12%
4. การนำของร้อนเข้าสู่เย็นบ่อย ๆ ไม่ได้ทำให้ผู้เย็นเสื่อมสภาพเร็วขึ้น คำตอบ: ผิด	318 83.91%	61 16.09%
5. น้ำเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดสามารถใช้รดพืชผักได้เป็นอย่างดี คำตอบ: ผิด	276 72.82%	103 27.18%
6. การสร้างประตู หน้าต่างให้ตรงกับช่องลมและแสงสว่างเป็นการเพิ่มคุณค่าการใช้พลังงาน คำตอบ: ถูก	323 85.22%	56 14.78%
7. น้ำที่มีรสเค็มและรสกร่อยจัดว่าเป็นน้ำเสีย คำตอบ: ผิด	279 73.61%	100 26.39%
8. การทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำลำคลองไม่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย คำตอบ: ผิด	327 86.28%	52 13.72%
9. เครื่องปรับอากาศที่ใช้งานมานานจะเปลืองไฟฟ้ามากกว่าเครื่องปรับอากาศใหม่ คำตอบ: ถูก	297 78.36%	82 21.64%
10. กระบวนการบำบัดน้ำเสียไม่สามารถเปลี่ยนน้ำเสียทุกชนิดให้เป็นน้ำที่สะอาดได้ คำตอบ: ผิด	125 32.98%	254 67.02%
11. การซักผ้าด้วยเครื่อง ควรใส่ผ้าปริมาณมาก ๆ ต่อครั้ง เพื่อความรวดเร็วในการซักและช่วยให้ประหยัดไฟฟ้า คำตอบ: ผิด	263 69.39%	116 30.61%
12. ขยะเปียก คือ ขยะมูลฝอยที่มีความชื้นต่ำและติดไฟได้ง่าย คำตอบ: ผิด	329 86.81%	50 13.19%
13. การใช้แสงสว่างจากธรรมชาติไม่ได้ช่วยทำให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้า คำตอบ: ผิด	332 87.60%	47 12.40%

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด
14. น้ำสะอาดจะไม่มีส่วนประกอบของก๊าซทุกชนิด คำตอบ: ผิด	229 60.42%	150 39.58%
15. การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน คำตอบ: ถูก	301 79.42%	78 20.58%
16. ซากรถและอะไหล่รถที่เสื่อมคุณภาพและกองทิ้งไว้ไม่จัดว่าเป็นขยะมูลฝอย คำตอบ: ผิด	244 64.38%	135 35.62%
17. ปัจจุบันประเทศไทยผลิตกระแสไฟฟ้าได้อย่างเพียงพอและส่งขายให้ต่างประเทศ คำตอบ: ผิด	309 81.53%	70 18.47%
18. การกองขยะทิ้งไว้กลางแจ้งเพื่อให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยวิธีหนึ่ง คำตอบ: ถูก	181 47.76%	198 52.24%
19. น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมคุณภาพได้ คำตอบ: ถูก	291 76.78%	88 23.22%
20. การใช้กฎหมายบังคับการทิ้งขยะไม่ได้ช่วยทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยลดลง คำตอบ: ผิด	230 60.69%	149 39.31%
21. อุณหภูมิ สี ความขุ่น กลิ่น ความเป็นกรดด่างของน้ำเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของน้ำทางกายภาพ คำตอบ: ถูก	319 84.17%	60 15.83%
22. ถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่ที่หมดอายุการใช้งานแล้วไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม คำตอบ: ผิด	326 86.02%	53 13.98%
23. การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก คำตอบ: ผิด	304 80.21%	75 19.79%
24. สิ่งปฏิภนทุกชนิดไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ คำตอบ: ผิด	322 84.96%	57 15.04%
25. น้ำเสียจะมีกลิ่นของก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ คำตอบ: ถูก	269 70.98%	110 29.02%

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง ยกเว้นคำถามข้อที่ 1, 10 และ 18 ที่มีผู้ตอบผิดมากกว่าตอบถูก กล่าวคือ ข้อ 1 ตอบผิด 260 คน คิดเป็นร้อยละ 68.60 ตอบถูก 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40 ข้อ 10 ตอบผิด 254 คน คิดเป็นร้อยละ 67.20 ตอบถูก 125 คน คิดเป็นร้อยละ 32.98 ข้อ 18 ตอบผิด 198 คน คิดเป็นร้อยละ 52.24 ตอบถูก 181 คน คิดเป็นร้อยละ 47.76

นำผลการศึกษาในส่วนของความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ระดับความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย	45	11.90
ปานกลาง	228	60.10
มาก	106	28.00
รวม	379	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60.10 รองลงมาคือ ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28.00 และระดับน้อย ร้อยละ 11.90

2. การวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายชื่อเกี่ยวกับเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับเจตคติ
1. การอนุรักษ์น้ำ ทำได้โดยการไม่ปล่อยให้ น้ำสูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์และนำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่อีก	4.41	0.71	มาก
2. การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอันตรายของมลพิษทางน้ำให้ผู้อื่นทราบ เป็นการช่วยบรรเทาการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	4.42	0.64	มาก
3. การควบคุมไม่ให้เกิดมลพิษกับแหล่งน้ำ ทำได้โดยดูแลควบคุม ไม่ให้มีการปล่อยสิ่งสกปรกลงไปในแหล่งน้ำ	4.51	0.56	มาก
4. การสร้างอ่างเก็บน้ำหรือเขื่อนเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำวิธีหนึ่ง	4.19	0.83	มาก
5. การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันดูแล	4.75	0.49	มากที่สุด
6. การดูแลเครื่องใช้ไฟฟ้าให้มีสภาพดีอยู่เสมอ จะช่วยประหยัดพลังงานและเงินค่าไฟฟ้า	4.57	0.61	มากที่สุด

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับ เจตคติ
7. การเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ ความจำเป็น และจำนวนสมาชิกในบ้านเป็นการใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง	4.56	0.62	มากที่สุด
8. การใช้วัสดุสีอ่อนปูพื้น ใช้สีอ่อนทาผนังและเพดานช่วยทำให้บ้านสว่างมากขึ้นทำให้ช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้าจากหลอดไฟ	4.32	0.72	มาก
9. การปิดสวิตซ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและหลอดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งานเป็นวิธีการช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้า	4.62	0.55	มากที่สุด
10. การเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นวิธีการช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้า	4.41	0.65	มาก
11. การนำขวดมาล้างทำความสะอาดเพื่อใช้ประโยชน์อีก จะช่วยลดปริมาณการนำวัตถุขึ้นมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าใหม่	4.01	0.99	มาก
12. การแนะนำให้สมาชิกในบ้านและเพื่อนบ้านทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับขยะเป็นการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางหนึ่ง	4.41	0.59	มาก
13. การเผาขยะในเตาความร้อนสูงเป็นวิธีการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเนื่องจากช่วยป้องกันการเกิดมลพิษทางอากาศ	3.67	1.02	มาก
14. การแยกประเภทของขยะก่อนทิ้งจะช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยได้มาก	4.45	0.61	มาก
15. ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกคนต้องช่วยกันแก้ไข	4.62	0.59	มากที่สุด
เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ เฉลี่ย	4.39	0.40	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีมากต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 14 และมีเจตคติที่ดีมากที่สุด 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 6, 7, 9 และ 15

เมื่อพิจารณาภาพรวมของเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 หมายความว่า พนักงานโรงแรมมีเจตคติที่ดีมากต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. วัดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายชื่อของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์น้ำในโรงแรมอย่างไร			
1) ร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นเรื่องการประหยัดน้ำ	2.65	0.96	มาก
2) ร่วมวางแผนโครงการใช้น้ำอย่างประหยัด	2.50	0.98	น้อย
3) ร่วมประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัด	2.44	0.98	น้อย
4) ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการประหยัดน้ำ	1.91	0.92	น้อย
5) ท่านใช้น้ำอย่างประหยัด และไม่เปิดก๊อกน้ำทิ้งไว้	3.67	0.64	มากที่สุด
6) ท่านช่วยปิดก๊อกน้ำ เมื่อพบเห็นว่ามีคนเปิดทิ้งไว้	3.72	0.58	มากที่สุด
7) ร่วมประเมินผลโครงการใช้น้ำอย่างประหยัดของโรงแรม	2.50	1.04	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในโรงแรมอย่างไร			
1) ร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นเรื่องการประหยัดไฟฟ้า	2.52	1.01	มาก
2) ร่วมวางแผนโครงการประหยัดไฟ	2.41	1.00	น้อย
3) ร่วมประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด	2.44	1.01	น้อย
4) ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการประหยัดไฟ	1.91	0.95	น้อย
5) ท่านใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน	3.63	0.61	มากที่สุด
6) ท่านช่วยปิดประตูห้องที่เปิดเครื่องปรับอากาศ เมื่อเห็นว่ามีคนเปิดไว้	3.63	0.56	มากที่สุด
7) ร่วมประเมินผลโครงการใช้ไฟอย่างประหยัดของโรงแรม	2.52	1.06	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรมอย่างไร			
1) ร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นการกำจัดหรือลดมลพิษในโรงแรม	2.47	1.03	น้อย
2) ร่วมวางแผนหาแนวทางทำโครงการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม	2.37	1.00	น้อย
3) ร่วมประชุมทำโครงการกำจัดขยะและลดมลพิษในโรงแรม	2.38	1.02	น้อย
4) ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการสิ่งแวดล้อม	1.90	0.94	น้อย
5) ท่านทิ้งขยะลงถัง และไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดตามพื้น	3.72	0.54	มากที่สุด
6) ท่านช่วยดูแลรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมในโรงแรม	3.58	0.62	มากที่สุด
7) ร่วมติดตามประเมินผลโครงการรักษาสภาพแวดล้อม	2.52	1.04	มาก
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ เฉลี่ย	2.73	0.60	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้ำในโรงแรมระดับน้อย 4 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ และระดับมากที่สุด 2 ข้อ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในโรงแรมระดับน้อย 3 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ และระดับมากที่สุด 2 ข้อ มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรมระดับน้อย 4 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ และระดับมากที่สุด 2 ข้อ

เมื่อพิจารณาภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 หมายความว่า พนักงานโรงแรมมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม

แสดงผลการศึกษาตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแยกกล่าวได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 พนักงานที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	p-value
ชาย	194	2.77	0.59	1.27	0.20
หญิง	185	2.69	0.60		

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 1.2 พนักงานที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 16 ค่าความแปรปรวนระหว่างอายุกับการมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการทดสอบค่าสถิติ F-test

แหล่งความแปรปรวน	N	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่มอายุ	3	5.721	1.907	5.502	0.001*
ภายในกลุ่มอายุ	375	129.975	0.347		
รวม	378	135.696			

* หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ($p < 0.05$)

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อนำช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ผลดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่เกี่ยวกับอายุของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Bonferroni จากตาราง Post Hoc Tests

(I) Age	(J) Age	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
ต่ำกว่า 30 ปี	30-39 ปี	0.04786	0.07144	1.000	-0.1416	0.2373
	40-49 ปี	-0.19964	0.08434	0.111	-0.4233	0.0241
	50 ปีขึ้นไป	-0.38827	0.14897	0.057	-0.7834	0.0069
30-39 ปี	ต่ำกว่า 30 ปี	-0.04786	0.07144	1.000	-0.2373	0.1416
	40-49 ปี	-0.24750	0.07964	0.012*	-0.4587	-0.0363
	50 ปีขึ้นไป	-0.43613	0.14636	0.018*	-0.8243	-0.0479
40-49 ปี	ต่ำกว่า 30 ปี	0.19964	0.08434	0.111	-0.0241	0.4233
	30-39 ปี	0.2475	0.07964	0.012*	0.0363	0.4587
	50 ปีขึ้นไป	-0.18863	0.15307	1.000	-0.5946	0.2174
50 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 30 ปี	0.38827	0.14897	0.057	-0.0069	0.7834
	30-39 ปี	0.43613	0.14636	0.018*	0.0479	0.8243
	40-49 ปี	0.18863	0.15307	1.000	-0.2174	0.5946

* หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ($p < 0.05$)

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 30 - 39 ปี กับกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 30 - 39 ปี กับกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 1.3 พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ค่าความแปรปรวนระหว่างระดับการศึกษา กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการทดสอบค่าสถิติ F-test

แหล่งความแปรปรวน	N	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่มการศึกษา	5	1.837	0.367	1.021	0.405
ภายในกลุ่มการศึกษา	371	133.498	0.360		
รวม	376	135.335			

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 1.4 พนักงานที่มีรายได้ต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ค่าความแปรปรวนระหว่างรายได้กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการทดสอบค่าสถิติ F-test

แหล่งความแปรปรวน	N	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่มรายได้	4	2.945	0.736	2.069	0.084
ภายในกลุ่มรายได้	373	132.751	0.356		
รวม	377	135.696			

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการทำงานในโรงแรมกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการทดสอบค่าสถิติคอรรีเลชัน (Correlations)

ตัวแปร		p-value
ระยะเวลาในการทำงานในโรงแรม	Pearson Correlation	0.14
	Sig. (2-tailed)	0.01*
	N	379
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฯ	Pearson Correlation	0.14
	Sig. (2-tailed)	0.01*
	N	379

* Correlation is significant at the 0.01 level

จากตารางที่ 20 พบว่าระยะเวลาการทำงานในโรงแรมกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในโรงแรมนาน ก็ยังมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value มีค่าเท่ากับ 0.01)

สมมติฐานข้อที่ 3 พนักงานที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันจะทำให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเคยและไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test)

การรับข้อมูลข่าวสาร	N	\bar{X}	S.D.	t	p-value
เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร	358	2.75	0.59	2.30	0.02*
ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร	21	2.44	0.62		

* หมายถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ($p < 0.05$)

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยและไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 พนักงานที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 22 ค่าความแปรปรวนระหว่างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการทดสอบค่าสถิติ F-test

แหล่งความแปรปรวน	N	SS	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่มความรู้	2	1.02	0.51	1.42	0.24
ภายในกลุ่มความรู้	376	134.68	0.36		
รวม	378	135.70			

จากตารางที่ 22 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการทดสอบค่าสถิติคอร์รีเลชัน (Correlations)

ตัวแปร		p-value
เจตคติต่อเรื่องการอนุรักษ์ฯ	Pearson Correlation	0.09
	Sig. (2-tailed)	0.08
	N	379
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฯ	Pearson Correlation	0.09
	Sig. (2-tailed)	0.08
	N	379

จากตารางที่ 23 พบว่าเจตคติต่อเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value มีค่ามากกว่า 0.01) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่ แสดงได้ดังตารางที่ 24 - 25

ตารางที่ 24 ค่าความถี่ของปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
พนักงานไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร / ขาดความร่วมมือร่วมใจ	42
บุคคลในองค์กรไม่ค่อยมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม / ขาดจิตสำนึกที่ดี	16
เพื่อนร่วมงานยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	10
ไม่มีส่วนร่วมกับองค์กร / ไม่มีส่วนร่วมประชุมออกความคิดเห็นใด ๆ	8
ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / ขาดความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน	7
อุปกรณ์ไม่พร้อมที่จะจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในองค์กร (ขาดแคลน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เก่า ชำรุด)	6
มีบุคลากรที่ร่วมอนุรักษ์น้อยกว่าที่ควร เหมือนทำอยู่คนเดียว ขาดแนวร่วม ไม่มีคนร่วมอุดมการณ์ หหมดกำลังใจทำต่อ	5
เพื่อนพนักงานขาดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ การประหยัดพลังงาน	4
ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการให้ความรู้ และขาดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง	3
ไม่มีผู้มีความรู้โดยตรงให้คำแนะนำ / ขาดวิทยากร	3
ไม่มีเวลารณรงค์ และไม่มีเวลาอบรมพนักงาน	3
ขาดแคลนทุนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการรณรงค์ที่เหมาะสม	3
พนักงานบางคนยังไม่รู้ถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อาจเนื่องมาจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าอนาคตทรัพยากรธรรมชาติจะเป็นอย่างไร	2
ไม่ค่อยได้รับข่าวสารในการอนุรักษ์เท่าที่ควร / ขาดข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	2

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
พนักงานเห็นแก่ตัว	2
พื้นที่ของแต่ละแผนกไม่อำนวยในการวางผังขยะ	1
พนักงานบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการประหยัดพลังงาน	1
ไม่มีถังรองรับขยะมูลฝอย ทำให้ไม่สามารถแยกขยะได้ตามต้องการ	1
ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจอย่างจริงจัง ไม่จริงจัง ชอบทำงานเอาหน้า บ้าอำนาจ ทำงานไร้ประสิทธิภาพ	1
รายละเอียดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงแรมค่อนข้างเยอะ	1
ไม่ค่อยมีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากนัก มีโครงการเดียวที่โรงแรมทำอยู่เกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ ไม่เกี่ยวกับโรงแรมโดยตรง	1
พนักงานแผนกต่าง ๆ ใช้ทรัพยากรไม่ถูกต้อง เช่น แผนกสจ๊วตเปิดน้ำร้อนทิ้งไว้เพื่อไล่ไขมันในท่อน้ำทิ้ง พนักงานประกอบอาหารทำการละลายน้ำแข็งที่ติดมากับอาหารด้วยการเปิดน้ำทิ้งไว้	1
หลายคนยังไม่เข้าใจคำว่า ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหน้าที่ของทุกคน	1
ไม่มีการอนุรักษ์กันอย่างต่อเนื่อง ทำให้พนักงานไม่ค่อยมีความ กระตือรือร้นในระยะยาว	1
ขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม เพราะตัวโครงการไม่น่าสนใจหรือไม่ดึงดูดให้พนักงานหันมาสนใจในโครงการและไม่ร่วมมือ	1
พนักงานบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการประหยัดพลังงาน	1
พนักงานยังไม่เข้าใจเหตุผลที่ต้องให้ความร่วมมือกับองค์กร	1
ขาดการเอาใจจริงเอาใจจากระดับหัวหน้าและช่าง	1
เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ไม่มีคุณภาพ	1
ขาดอุปกรณ์	1
ขาดการสื่อสารในองค์กร	1
คนไม่มีสำนึกในการอนุรักษ์ คิดว่าไม่ใช่สมบัติของตัวเอง จึงใช้ให้มาก ๆ เข้าไว้	1
พนักงานมีนิสัยที่แตกต่างกันมาก บางคนช่วยปิด อีกคนก็เข้ามาเปิด ทำให้ยากต่อการควบคุม	1
ขาดการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอันตรายของมลพิษ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	1

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
มีการเข้าออกของพนักงานมาก ทำให้การอบรมไม่ต่อเนื่อง	1
ยังมีพนักงานส่วนหนึ่งไม่ยอมทำตามนโยบาย	1
คนที่ช่วยอนุรักษ์ก็อนุรักษ์ไป คนที่ทำลายก็ทำลายไม่หยุด	1
ไม่สนใจอ่านประกาศที่ติดบอร์ด	1
พนักงานขาดความเอาใจใส่และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ มีพนักงานส่วนน้อยที่เข้าใจการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสามารถนำความรู้มาปรับใช้กับการทำงานในโรงแรม	1
พนักงานยังไม่ทราบถึงประโยชน์ และผลกระทบที่จะได้รับจากธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	1
ขาดการดำเนินการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง	1
ขาดมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการจัดการกับผู้ที่ไม่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1
ทุกครั้งที่มีการประชุมหรืออบรมพนักงานจะนำเรื่องการช่วยกันประหยัดน้ำ และไฟฟ้าไปพูดทุกครั้ง แต่ผลที่ได้ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร การปลูกจิตสำนึกให้คนบางคนเข้ามาช่วยกันยากมาก ๆ คือ พูดทีก็ทำที แล้วก็ หายไป ทุกครั้งที่เห็นจะต้องเข้าไปปิดเองอยู่บ่อย ๆ ไม่ว่าจะป็นน้ำหรือไฟฟ้า	1
พนักงานต้องให้ผู้บริหารกระตุ้นอยู่ทุกวัน จึงจะช่วยกันดูแลและช่วยกันประหยัด การปลูกฝังจิตสำนึกของพนักงานมีน้อยเกินไป สามารถพูดบอกเตือนได้เป็นบาง โอกาสเท่านั้น เฉพาะช่วงที่ได้เข้าประชุมหรือมีการอบรม	1
ผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่เข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	1
การทำงานแต่ละขั้นตอนมีความล่าช้า	1
ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร	1
ไม่ค่อยมีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากนัก มีแค่โครงการเดียวที่โรงแรม ทำอยู่ เกี่ยวกับป่าไม้และสัตว์ป่า ไม่เกี่ยวกับโรงแรมโดยตรง	1

จากตารางที่ 24 แสดงว่าปัญหา อุปสรรคในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม 3 อันดับแรก เป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านความร่วมมือ ด้านจิตสำนึก ด้านความตระหนัก โดยค่าความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ พนักงานไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร / ขาดความร่วมมือร่วมใจ (f=42) คนในองค์กรไม่ค่อยมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม / ขาดจิตสำนึกที่ดี (f=16) เพื่อนร่วมงานยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (f=10)

ตารางที่ 25 ค่าความถี่ของข้อเสนอแนะที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานทุกคน	25
จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้พนักงานได้ทราบ และตระหนักในหน้าที่ที่ต้องทำและรับผิดชอบร่วมกัน / จัดอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง	23
สอดส่อง ดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรมให้ทั่วถึง เช่น การใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้า	15
รณรงค์ให้พนักงานช่วยกันประหยัดและดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงแรมอย่างสม่ำเสมอ	9
รณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	8
ควรมีการทำโครงการอนุรักษ์ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ / ทำโครงการจริงจัง	6
รณรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยการตีตโป๊าะ ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและร่วมเป็นคณะกรรมการในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และช่วยกันเชิญชวน กระตุ้นให้พนักงานในโรงแรมช่วยกันอนุรักษ์และปฏิบัติ	4
รณรงค์การมีส่วนร่วมของพนักงานในองค์กร / รณรงค์ให้มากขึ้น	4
ควรมีการจัดอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	3
พนักงานทุกคนต้องร่วมมือกัน / อยากให้พนักงานร่วมมือกันมากกว่านี้	3
จัดสัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมให้พนักงานเป็นระยะ ๆ	3
ควรมีนโยบาย มาตรการหรือออกเป็นกฎบังคับของโรงแรม และอาจต้องมีการตักเตือนหรือลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ร่วมมือ	3
ฝ่ายบริหารต้องรณรงค์อย่างจริงจัง และเพิ่มงบประมาณในการทำโครงการอนุรักษ์พลังงาน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2
ควรกระตุ้นและทำโครงการอย่างต่อเนื่อง	2
ควรจัดให้มีกิจกรรม ให้พนักงานในระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จัดตั้งชมรมอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อระดมพนักงาน ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและถูกวิธี / รณรงค์ให้โรงแรมมี Green Club	2

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
จัดนิทรรศการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม	2
ติดป้ายข้อความช่วยกันรักษาความสะอาด ห้ามทิ้งขยะ และมีคนควบคุมอย่างจริงจัง	2
ผู้บริหารต้องเอาจริงเอาจังให้มากกว่านี้	1
ต้องมีนโยบายจากฝ่ายบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	1
จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ทุกคนเข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริง	1
มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และให้เวลาปฏิบัติ	1
โรงแรมควรสมัครเข้าร่วม “โครงการใบไม้เขียว” ซึ่งเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ แล้วโรงแรมจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์	1
ต้องมีการสุ่มตรวจตามจุดต่าง ๆ ถ้าพบว่าจุดไหนทำดีก็ชมเชย ถ้าจุดไหนปล่อยปละละเลยก็ตักเตือน	1
โรงแรมควรติดตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และมีข้อมูลสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัยมานำเสนอ	1
ให้ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อได้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1
ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ จูงใจให้พนักงานช่วยกันประหยัดพลังงาน	1
ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลกระทบของการไม่ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1
ต้องแก้ปัญหาที่ตัวบุคคล ปรับปรุงให้มีความรอบคอบมากขึ้นก่อนออกจากห้องทุกครั้ง เพื่อสร้างจิตสำนึก ทำให้ติดเป็นนิสัย	1
หาวิธีดำเนินการกับคนที่ไม่ช่วยอนุรักษ์และทำให้ส่วนรวมเสียหาย	1
มีการจัดชุดดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม และเป็นพี่เลี้ยงให้กับคนอื่น ๆ	1
จัดให้มีกิจกรรมเดือนแห่งการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วม	1
ควรมีการจัดอบรมทุก ๆ 3 เดือน	1
จัดกิจกรรมที่ชี้ให้เห็นคุณของการอนุรักษ์ทรัพยากรและโทษของการไม่อนุรักษ์ทรัพยากร	1
ควรมีการรณรงค์อย่างจริงจัง และติดตามผล ประเมินผลการดำเนินการทุกครั้ง	1

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
ควรจะมีการจัดกิจกรรมจากแต่ละแผนกเกี่ยวกับการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในโรงแรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ทุก ๆ เดือน ให้รางวัลประกาศชื่อนักงานที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรมดีเด่น ประจำเดือน	1
จัดนิทรรศการเกี่ยวกับการปลูกป่า ปลูกต้นไม้	1
จัดสื่อรณรงค์ให้มากขึ้น	1
ควรจัดให้มีการอบรม บรรยายให้เห็นถึงผลกระทบของการไม่รักษาสิ่งแวดล้อม และให้เห็นถึงผลดีที่ได้รับ	1
ฝึกอบรมพนักงานให้เห็นถึงผลดีและผลเสียของการรักษาสิ่งแวดล้อม	1
ควรให้ข้อมูลพนักงานมากขึ้นกว่าเดิม และติดตามผลการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง	1
ควรปลูกฝังให้พนักงานคิดว่า “โรงแรมเปรียบเสมือนบ้านของตัวเอง”	1
ควรจัดบอร์ดข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจุดที่พนักงานสามารถพบเห็นและอ่านได้สะดวก	1
ให้พนักงานปฏิบัติตามกฎระเบียบที่โรงแรมประกาศไว้	1
ขอให้ทุกคนเป็นหูเป็นตาให้กับโรงแรม เช่น อุปกรณ์ขึ้นไอดีชาร์ดหรือเสื่อมสภาพก็รีบแจ้งช่างให้มาซ่อมแซม	1
อธิบายให้ทุกคนในโรงแรมเข้าใจว่า ทุกคนต้องตื่นตัวตลอดเวลาว่าเราทุกคนต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม	1
ทำ Quiz เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมอบรางวัลไปคูงานของ กทม.	1
รับสมัครผู้ที่เคยทำกิจกรรมอนุรักษ์มาร่วมงาน โดยให้กรอกในใบสมัครว่าเคยทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมอะไรมาบ้าง	1
ควรจะมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดน้ำ ไฟฟ้า และจัดการขยะอย่างต่อเนื่องทั้งในชุมชนและแหล่งธุรกิจ จัดเป็นประจำทุกเดือนได้ยิ่งดี หรือควรมีกุมนักศึกษา บริษัทอื่น ๆ มาร่วมกันทำกิจกรรม	1
ควรมีการอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า ขยะในโรงแรมก่อน แล้วค่อยขยายการมีส่วนร่วมไปข้างนอกโรงแรม	1
ปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อความ	ความถี่ของคำตอบ
แก้ไขปัญหาด้วยกิจกรรม เช่น ไปเก็บกวาดขยะในวัด ตามถนน สวนสาธารณะ ควรสร้างตัวอย่างที่ดี เช่น เชิดชูและชมเชยคนที่ช่วยรักษาความสะอาด ความเป็น ระเบียบเรียบร้อยในโรงแรม ด้วยการตีประกาศคน 2 แบบ ต่อ 1 เดือน คนแรก รางวัลพนักงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงแรมประจำเดือน คนที่ 2 รางวัลออก แยะในการทำลายสิ่งแวดล้อมภายในโรงแรมประจำเดือน อาจโหวตโดยพนักงานใน โรงแรม ให้รู้สึกอับอาย ตีรูปถ่ายประจานในโรงอาหารของพนักงาน และอาจหัก เงินเดือน หรือส่งไปบำเพ็ญประโยชน์ในวัด เป็นต้น	1
ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำพลังงานที่ใช้แล้วกลับมาใช้ ใหม่ เช่น นำน้ำที่ผ่านการบำบัดกลับมาใช้รดต้นไม้ ไม่ให้นำน้ำประปาไปรดต้นไม้	1
ควรแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทุกคนในแผนกต่าง ๆ ทราบถึงค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปาที่ใช้ไปในแต่ละเดือน เพื่อให้พนักงานเกิดความตื่นตัวขึ้น	1
ประชุมกันระหว่างหัวหน้าแผนกว่าสิ่งใดน่าจะประหยัดได้หรือปิดการใช้งานได้ หรือใช้เท่าที่จำเป็น	1
ผู้บริหารต้องเล็งเห็นความสำคัญเรื่องนี้ และถ่ายทอดหรือออกนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติ (พนักงานทุกคน)	1
ใช้ทรัพยากรที่มีให้ได้ประโยชน์มากที่สุดและอยากให้ทุกคนร่วมมือกัน	1
ให้ความรู้เพิ่มเติมโดยการประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมติดที่บอร์ด	1
ควรมีการจัดทำโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทุก ๆ คนมีส่วนร่วมในระยะยาว เพราะถ้าไม่ทำอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอก็จะมีคามสนใจกันช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในช่วงที่มีการ รณรงค์กันเท่านั้น	1
จัดกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ และมีความสนุกสนาน	1

จากตารางที่ 25 มีการเสนอแนะข้อคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ ของพนักงาน
โรงแรม ตามลำดับความถี่ 3 อันดับแรก คือ ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานทุกคน (f=25)
จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้พนักงานได้ทราบและ
ตระหนักในหน้าที่ที่ต้องทำและรับผิดชอบร่วมกัน / จัดอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง (f=23) สอดส่อง
ดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรมให้ทั่วถึง เช่น การใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้า (f=15)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพฯ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรม

โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

1) พนักงานที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2) พนักงานที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3) พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

4) พนักงานที่มีรายได้ต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2. พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3. พนักงานที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันจะทำให้มีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

4. พนักงานที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

5. เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ พนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2549 จำนวน 379 คน

โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multistage Random Sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 12,921 คน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้อธิบายลักษณะด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ความรู้ เจตคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test, F-test และ Correlation Analysis

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นเพศชายร้อยละ 51.20 เป็นเพศหญิงร้อยละ 48.80 มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.20 รองลงมา คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 31.10 และอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ร้อยละ 21.90 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. / ปวท. ร้อยละ 30.30 อนุปริญญา / ปวส. ร้อยละ 16.60 มีรายได้สุทธิต่อเดือน อยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.90 รองลงมาคือ 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.60 และมากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 26.10

กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรมสูงสุด 40 ปี ระยะเวลาทำงานต่ำสุด 1 เดือน มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมเฉลี่ยเท่ากับ 8.73 ปี ส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 94.50 ไม่เคยได้รับร้อยละ 5.50 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับ คือ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 78.60 รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ / วารสาร คิดเป็นร้อยละ 67.80 ป้ายประชาสัมพันธ์ / โปสเตอร์ของราชการ ร้อยละ 54.10

ส่วนที่ 2 การวัดระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนใหญ่ตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง โดยข้อที่มีการตอบถูกมากที่สุด 3 ข้อ คือ การใช้แสงสว่างจากธรรมชาติไม่ได้ช่วยทำให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้า (87.60%) ขยะเปียก คือ ขยะมูลฝอยที่มีความชื้นต่ำและติดไฟได้ง่าย (86.81%) การทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำลำคลองไม่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย (86.28%) ข้อที่มีการตอบผิดมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ น้ำที่หมุนเวียนอยู่ในวัฏจักรเป็นทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น (68.60%) กระบวนการบำบัดน้ำเสียไม่สามารถเปลี่ยนน้ำเสียทุกชนิดให้เป็นน้ำสะอาดได้ (67.02%) การกองขยะทิ้งไว้กลางแจ้งเพื่อให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยวิธีหนึ่ง (52.24%)

โดยภาพรวมของการวิจัยนี้พบว่าพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว ส่วนใหญ่ (60.1%) มีความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก (28.0%)

ส่วนที่ 3 การวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานโรงแรมได้แสดงเจตคติที่เห็นด้วยอย่างมากต่อการอนุรักษ์น้ำ ด้วยการไม่ปล่อยน้ำให้สูญเปล่า และหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอันตรายของมลพิษทางน้ำให้ผู้อื่นทราบ การควบคุมไม่ให้เกิดมลพิษกับแหล่งน้ำ การสร้างอ่างเก็บน้ำ การใช้สีอ่อนทาบานเพื่อช่วยให้บ้านสว่างและประหยัดพลังงาน การเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 การประหยัดวัตถุดิบด้วยการนำขวดมาล้างทำความสะอาดเพื่อใช้ซ้ำ การแนะนำให้คนทิ้งขยะลงถัง การเผาขยะในเตาความร้อนสูง การแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง

พนักงานโรงแรมมีเจตคติที่เห็นด้วยอย่างมากที่สุดต่อการรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด การประหยัดไฟด้วยการดูแลเครื่องใช้ไฟฟ้าให้มีสภาพดีอยู่เสมอ การเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ การปิดสวิตซ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและหลอดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน และการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย

โดยภาพรวมของการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า พนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว มีเจตคติที่ดีมากต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานโรงแรมมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการใช้น้ำ ร่วมประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้น้ำ ร่วมออกเงิน-วัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการประหยัดน้ำ ร่วมประเมินผลโครงการใช้น้ำอย่างประหยัด อยู่ในระดับน้อย แต่ก็มีส่วนร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นเรื่องการประหยัดน้ำอยู่ในระดับมาก พนักงานมีการใช้น้ำอย่างประหยัด-ไม่เปิดก๊อกน้ำทิ้งไว้ช่วยปิดก๊อกน้ำ เมื่อพบเห็นว่ามีคนเปิดทิ้งอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ภาพรวมของกิจกรรมการอนุรักษ์น้ำในโรงแรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 ซึ่งอยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก

พนักงานโรงแรมมีส่วนร่วมวางแผนโครงการประหยัดไฟ ร่วมประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า ร่วมออกเงิน-วัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการประหยัดไฟ อยู่ในระดับน้อย แต่ก็มีส่วนร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นเรื่องการประหยัดไฟฟ้า ร่วมประเมินผลโครงการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด อยู่ในระดับมาก พนักงานได้ช่วยโรงแรมใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน ช่วยปิดประตูห้องที่เปิดเครื่องปรับอากาศ เมื่อเห็นว่ามีคนเปิดไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ภาพรวม

ของกิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในโรงแรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 ซึ่งอยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก

พนักงานโรงแรมมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นการกำจัดหรือลดมลพิษ ร่วมวางแผนหาแนวทางทำโครงการรักษาสภาพแวดล้อม ร่วมประชุมทำโครงการกำจัดขยะและลดมลพิษใน ร่วมออกเงิน-วัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับน้อย แต่พนักงานได้ร่วม ติดตามประเมินผลโครงการรักษาสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก พนักงานได้ช่วยทิ้งขยะลงถัง และไม่ ทิ้งขยะเรี่ยราดตามพื้น ช่วยดูแลรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมในโรงแรม อยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ภาพรวมของกิจกรรมการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 ซึ่งอยู่ในระดับ มีส่วนร่วมมาก

ภาพรวมของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ การอนุรักษ์น้ำในโรงแรม การอนุรักษ์ พลังงานไฟฟ้าในโรงแรม และการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม สะท้อนให้เห็นว่าพนักงานโรงแรม ระดับ 4 และ 5 ดาว มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

สรุปการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1. ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีอิทธิพลต่อการมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ

1) พนักงานที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) พนักงานที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้

3) พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) พนักงานที่มีรายได้ต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาการทำงานในโรงแรมกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ระยะเวลาการทำงานของพนักงานโรงแรมมีต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยิ่งพนักงานทำงานในธุรกิจโรงแรมนานเท่าใด ก็จะทำให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value มีค่าเท่ากับ 0.01) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 พนักงานที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันจะทำให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยและไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 พนักงานที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value มีค่ามากกว่า 0.01) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ข้อมูลเชิงพรรณนา

การวัดระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การที่พนักงานโรงแรมส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง อาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก พนักงานต้องทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน ซึ่งงานโรงแรมเป็นงานบริการที่ต้องคอยดูแลเอาใจใส่ลูกค้าเป็นพิเศษ ทำให้ขาดการเปิดรับข่าวสารหรือขาดการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับ โรงแรมบางแห่งไม่ค่อยได้มีการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับพนักงาน ความรู้ของพนักงานโรงแรมจึงน่าจะเกิดจากระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม และประสบการณ์การทำงานของตนเอง ทำให้พนักงานได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ผ่านกระบวนการทางความคิด ก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ขึ้นมา

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้คนเกิดความตระหนัก ทำให้คนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม แต่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานเพียงอย่างเดียวอาจไม่ส่งผลถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงแรมน่าจะขึ้นอยู่กับความตระหนักของพนักงานเองด้วย เพราะความตระหนักเป็นความรู้สึกที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่าความรู้และความตระหนักมีความสัมพันธ์กัน

การวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การที่พนักงานโรงแรมส่วนใหญ่มีเจตคติต่อเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดีมานั้น น่าจะเกิดจากพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงคนที่อาศัยอยู่ในเมืองทุกกลุ่ม และผลการวิจัยนี้ยังระบุว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ 78.60 หนังสือพิมพ์/วารสาร ร้อยละ 67.80 สอดคล้องกับ เสถียร เขยประทับ (2538) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพของสื่อที่ดี

นั้นจะช่วยลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร การเลือกตีความหมาย การเลือกจดจำสารได้ และยังสามารถจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนแปลงเจตคติที่ฝังรากลึกได้

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การที่พนักงานโรงแรมส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก น่าจะมีเหตุผลมาจากนโยบายของโรงแรมที่ต้องการให้พนักงานช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และธุรกิจโรงแรมก็ยังมีมูลนิธิใบไม้เขียว (Green Leaf Foundation) เข้ามาช่วยแนะนำ ดูแลสิ่งแวดล้อมของโรงแรม รวมถึงการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานของโรงแรม ทำให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนัก และร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม

การที่ธุรกิจโรงแรมมีองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาช่วยควบคุมดูแลเช่นนี้ ทำให้เกิดมาตรฐานในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การบริหารและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจโรงแรมจึงมีประสิทธิภาพ มีความโดดเด่นแตกต่างจากธุรกิจบริการอื่น ๆ

2. การทดสอบสมมติฐาน

1) ผลการวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่มีเพศต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เพราะไม่ว่าพนักงานโรงแรมจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันจากสื่อต่าง ๆ ทำให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของซังพลทรงสุนทรวงศ์ (2548: 45) ที่พบว่าผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีเพศต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของเฉลิม ยิ่งคง (2543: 49) ที่พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับการวิจัยของรัชณี จันทร์ทรงกรด (2541: 57) ที่พบว่า เพศต่างกันมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนสารวิทยา โดยเพศหญิงมีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศชาย

2) ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่มีอายุต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เพราะพนักงานที่มีอายุต่างก็น่าจะมีความสนใจในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน กลุ่มที่มีอายุน้อยน่าจะเป็นกลุ่มที่มีเวลาได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ มากกว่า สนใจเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ สอดคล้องกับการวิจัยของเฉลิม ยิ่งคง (2543:49) ที่พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน โดย

ประชาชนที่มีอายุน้อยมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีอายุมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการวิจัยของสมาใจ เข็มเจริญ (2531: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสอดคล้องกับการวิจัยของรัชนี จันทร์ทรงกรด (2541: 58) ที่พบว่าอายุต่างกันไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนสารวิทยา

3) ผลการวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เพราะไม่ว่าพนักงานโรงแรมจะมีระดับการศึกษาสูงหรือต่ำก็ยังมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งจากสื่อมวลชน ที่ทำงาน และคนรอบข้าง ทำให้พนักงานโรงแรมรู้และเข้าใจในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้มีการศึกษาสูงกับผู้มีการศึกษาต่ำจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2548: 45) ที่พบว่าผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ขัดแย้งกับการวิจัยของเฉลิม ยิ่งคง (2543: 49) ที่พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ขัดแย้งกับการวิจัยของระพิน แสนสุด (2541: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของประชาชน ทำให้การมีส่วนร่วมในมาตรการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และขัดแย้งกับการวิจัยของแพทยา แก้วพวง (2531: บทคัดย่อ) ที่พบว่า กรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่ากรรมการหมู่บ้านที่มีการศึกษาต่ำ

4) ผลการวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่มีรายได้ต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เพราะไม่ว่าพนักงานโรงแรมจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงหรือต่ำก็ยังมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ น่าจะขึ้นอยู่กับนิสัยใจคอ และความสำนึกพื้นฐานของพนักงานแต่ละคนมากกว่า สอดคล้องกับการวิจัยของชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2548: 46) ที่พบว่าผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีรายได้ต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับการวิจัยของเฉลิม ยิ่งคง (2543: 51) ที่พบว่าประชาชนที่มีรายได้สูงมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างไปจากประชาชนที่มีรายได้ต่ำ

5) ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เพราะพนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานมานานทำให้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งจากสื่อมวลชน ที่ทำงาน และคนรอบข้างมากขึ้น ดังนั้นพนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมมาก จึงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าพนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานในธุรกิจโรงแรมน้อย ระยะเวลาการทำงานในโรงแรมกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ยิ่งอยู่นานก็ยิ่งรู้ว่าจะต้องปฏิบัติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร และมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับการวิจัยของซซพล ทรงสุนทรวงศ์ (2548: 47) ที่พบว่าผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีจำนวนปีที่ดำเนินธุรกิจขายอาหารต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ผลการวิจัยยอมรับสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันจะทำให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างกัน เพราะการเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะทำให้พนักงานโรงแรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมได้ดี และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับการวิจัยของรัชนิ จันทรทรวงกรด (2541: 73) ที่พบว่า การที่นักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนสารวิทยาได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการวิจัยของวิมลรัตน์ ศรีสิงห์ (2538: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารและการติดต่อกับบุคคลอื่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

7) ผลการวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า พนักงานที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกันจะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เพราะไม่ว่าพนักงานโรงแรมจะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมมากหรือน้อยก็ยังคงต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน เพราะโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว จะให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และมีนโยบายให้พนักงานทุกคนร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม

โรงแรม ระดับ 4 และ 5 ดาวเหล่านี้ มักเป็นสมาชิกของมูลนิธิใบไม้เขียว (Green Leaf Foundation) ซึ่งเป็นองค์กรที่ช่วยให้คำแนะนำ ดูแลสิ่งแวดล้อมของโรงแรม รวมถึงการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานของโรงแรม สอดคล้องกับการวิจัยของสุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2535: บทคัดย่อ) ที่พบว่าความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

8) ผลการวิจัยปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปกติแล้วเจตคติเป็นสิ่งที่มิบเทาเทาในเชิงจิตวิทยาของบุคคลในการตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำการใด แต่บางครั้งความรู้ และเจตคติในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคคลอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำที่ปรากฏออกมาก็ได้ สอดคล้องกับทฤษฎี KAP ของโรเจอร์ส (Rogers, 1978) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ในกรณีทั่วไปนั้น เมื่อบุคคลมีความรู้ มีเจตคติอย่างไรก็จะแสดงพฤติกรรมไปตามนั้น แต่จะไม่เกิดทุกกรณีไป คือ ถ้าเกิดความไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันของความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมนั้น จะเรียกว่า การเกิดช่องว่างของความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม หรือ KAP-GAP ซึ่งตรงกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า พนักงานโรงแรมส่วนใหญ่มีเจตคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีมาก แต่ไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้ทรัพยากร การร่วมออกเงิน และบริจาควัสดุอุปกรณ์ในการทำโครงการ การร่วมประเมินผลโครงการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่าพนักงานโรงแรมระดับ 4 และ 5 ดาว มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์/วารสาร ป้าย/โปสเตอร์ของราชการ ดังนั้นจึงควรใช้ช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อเหล่านี้ และเนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาบ้าง และมีเจตคติที่ดีต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอยู่แต่เดิมแล้ว การเผยแพร่ข่าวสารจะช่วยสร้างความรู้ และจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

1.2 การวิจัยนี้พบว่า พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานมานานทำให้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งจากสื่อมวลชน ที่ทำงาน และคนรอบข้างมากขึ้น กล่าวคือ ความรู้เกิดจากระยะเวลาของการทำงาน และประสบการณ์การทำงานของพนักงานเอง ดังนั้นน่าจะให้พนักงานเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับพนักงานใหม่ หรือให้พนักงานเหล่านี้รวมเป็นกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงแรม ทำหน้าที่เป็นผู้คอยสอดส่องดูแลการใช้ทรัพยากรและอนุรักษ์พลังงานของโรงแรม

1.3 พบว่ากิจกรรมที่พนักงานมีส่วนร่วมน้อย คือ การวางแผนโครงการ การประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้ทรัพยากร การติดตามประเมินผล โรงแรมน่าจะให้พนักงานแต่ละแผนกเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน การประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้ทรัพยากร การติดตามประเมินผล โดยแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน เช่น มีความสนใจในกิจกรรมการอนุรักษ์น้ำ กิจกรรม

การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า กิจกรรมการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม ก็จัดให้พนักงานเข้ากลุ่มไปตามความสนใจ

1.4 แม้ว่าผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่าพนักงานมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก แต่ในความเห็นของผู้วิจัยคิดว่า พนักงานโรงแรมน่าจะมีการพัฒนาไปสู่ระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดได้ โดยทางโรงแรมต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงแรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น การเพิ่มงบประมาณเพื่อการรณรงค์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดทำป้ายคำขวัญในบริเวณต่าง ๆ ของพนักงาน ตลอดจนจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน โดยให้พนักงานเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการ และให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม โดยไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ของโรงแรมเพียงฝ่ายเดียว

1.5 การปลูกจิตสำนึกของพนักงาน เป็นหัวใจหลักในการทำโครงการอนุรักษ์ทุกชนิดในโรงแรม ถ้าพนักงานมีจิตสำนึกและเข้ามามีส่วนร่วม การทำโครงการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ก็จะบังเกิดผลสำเร็จอย่างแน่นอน นอกจากนี้โรงแรมจะต้องหาทางปรับเจตคติของพนักงานโดยให้คิดว่า โรงแรมเป็นเสมือนบ้านหลังที่ 2 ของพนักงาน ที่ทุกคนจะต้องช่วยกันดูแลและใช้พลังงานอย่างประหยัด

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โรงแรมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้วิจัยได้เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ถึงผู้จัดการฝ่ายบุคคลของแต่ละโรงแรม โรงแรมที่ยินดีให้ความร่วมมือก็จะนำไปจัดการต่อให้ตามที่ระบุไว้ในจดหมายแนบ การได้มาของข้อมูลอาจไม่กระจายไปยังพนักงานทุกแผนก ไม่ครอบคลุมพนักงานทุกระดับการศึกษาตามที่ควรจะเป็น การกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องการเก็บข้อมูลกับธุรกิจโรงแรมเป็นเรื่องที่ลำบาก หากมีการทำวิจัยเกี่ยวกับโรงแรมจะต้องมีการวางแผนที่เหมาะสมและรัดกุมจึงจะได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวนหรือได้แบบสอบถามคืนใกล้เคียงกับจำนวนที่ต้องการ

2.2 การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับโรงแรมเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและยุ่งยาก อาจเนื่องมาจากลักษณะสังคมของคน โรงแรมที่มีการยึดมั่นกับระบบการสั่งการจากบนลงล่าง และเป็นระบบการค้ำที่บุคคลนอกกลุ่มจะเจาะเข้าไปหาคนเหล่านี้ได้ยาก การขอเก็บข้อมูลจากโรงแรมจึงค่อนข้างลำบาก ในขณะที่โรงแรมต่าง ๆ มีการแข่งขันกันสูง ความลับต่าง ๆ ขององค์กรจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจเปิดเผยให้ใครทราบได้ง่าย ๆ โรงแรมจึงไม่ค่อยยินยอมเปิดเผยข้อมูลให้กับบุคคลภายนอก การปฏิเสธการให้ข้อมูลอาจเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับโรงแรมบางแห่งที่ไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกฉ้อฉล หรืออาจคิดว่าเป็นการตัดการเพิ่มภาระงานให้กับบุคลากรของโรงแรมอย่างที่โรงแรมบางแห่งให้เหตุผล ดังนั้นการติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทำวิจัย ผู้วิจัยควรเข้าถึงผู้บริหารสูงสุดของโรงแรม คือผู้จัดการทั่วไป เพราะเป็นผู้มี

อำนาจในการสั่งการ สามารถตัดสินใจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ข้อมูลได้ และการวิจัยครั้งนี้ยังได้
ข้อคิดอีกว่าผู้บริหารของแผนกต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในโรงแรม และมีบทบาทสูงในการรับ
นโยบายของโรงแรมไปปฏิบัติจะมีเจตคติต่อประเด็นต่าง ๆ อย่างไร ดังนั้นจึงน่าจะวิจัยเจาะลึกถึงบุคคล
เหล่านี้ด้วย

2.3 จากแบบสอบถามพนักงานส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงแรม พนักงานจำนวนไม่น้อยตอบว่า พนักงานไม่ร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม
ดังนั้นงานวิจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของโรงแรมที่น่าจะทำในครั้งต่อไป คือ เรื่องเกี่ยวกับการหาวิธีการที่จะ
ทำให้พนักงานโรงแรมช่วยกันอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ชุดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงแรม. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.
- เกษม จันทร์แก้ว. สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, 2536.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท. จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ (บรรณาธิการ) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524.
- _____. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2525.
- เฉลิม ยิ่งคง. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตตอนกลาง ลุ่มน้ำปัดตานี. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2543.
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. ความรู้และการปฏิบัติต่อการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบกิจการร้านอาหารในเขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยดุสิตธานี, 2548.
- ดุสิตธานี, โรงแรม. **Environmental Management for Hotels: A Hotel Guide to Best Practice in Thailand.** กรุงเทพฯ: โรงแรมและรีสอร์ททีนเครือดุสิตธานี, ม.ป.ป.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา นโยบาย สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- ชนะจักร เข็นบำรุง. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อการดำเนินการองค์รฐกรกิจชุมชน: ศึกษากรณีกลุ่มแปรรูป ข้าว อ่างเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด. ภาคนิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.
- รัชช เบญจาทิกุล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา : กรณีศึกษา หมู่บ้านชาวเขานะเลิการประกวดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2527. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

ธรรมนูญ พงษ์ศรีกุล และคณะ. การศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2534.

นภาพร เชื้อขำ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมีนบุรี จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

นาคม ชีรสวรรณจักร. ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา : อําเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, สำนักงาน. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2535.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

นิวัตติ เรืองพานิช. การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คู่มือสำหรับการสอนและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, 2533.

นำชัย ทนผล. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วารสารส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ปีที่ 7 ฉบับที่ 3. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, 2528.

ปกรณั พันธู. การมีส่วนร่วมของชาวเขาในกิจกรรมพัฒนา: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลแคมป์สน กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

ประสพสุข ตีอินทร์. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531. อ้างถึง Cohen และ Uphoff. n.d.

_____. 2531. อ้างถึง Dermilk และ Latios. n.d.

- ปริศนา โกลละสุด. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน: ศึกษาเปรียบเทียบผู้เคยย้ายถิ่นและผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่น. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2534.
- ปรัชญา เวสารัชช. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- พิระภัทร์ แสงด้วง. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บ้านโป่ง ต. าบปป่าไฟ อําเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2540.
- แพทยา แก้วพวง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีอําเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- ภาษิณี ไชยกาญจน์. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาเยาวชนในชุมชนหัวรถจักรตึกแดง เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- มูหามะ วามะ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: ศึกษากรณีเทศบาลตําหนงจังหวัดปัตตานี. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2545.
- ระพิน แสนสุด. การมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา. ภาคนิพนธ์ ปริญญาามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2841.
- รัชณี จันทร่ทรงกลด. การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาโรงเรียนสารวิทยา. ภาคนิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.
- เรณู นพรัตน์เรืองเด่น.. การวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโครงการส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ “ร่วมใจกันรักษาสิ่งแวดล้อม” จังหวัดชัยนาท. ภาคนิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

สมใจ เข้มเจริญ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษาตำบลสะเอียบ

อำเภอสอง จังหวัดแพร่. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

สมชาย หิรัญกิจ. 2528. บทบาทการท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สาธิตศึกษา

นันท์. ภูมิศาสตร์ชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2532.

สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สัมครการ. การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา : แนวความคิดและวิธีการ

(Social Analysis for Development : Concepts and Methods). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์, 2536.

สุรินทร์ คล้ายจินดา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : จังหวัด

สุโขทัย. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539. อ้างถึง

Agbayani. n.d.

_____. 2539. อ้างถึง Erwin. 1976.

_____. 2539. อ้างถึง Haywood. 1988.

_____. 2539. อ้างถึง Hughes. 1995.

_____. 2539. อ้างถึง Murphy. 1988.

_____. 2539. อ้างถึง White. 1982.

สุรินทร์ สุริยวงศ์. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.

เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2538.

สุวรรณี คงทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในท้องที่อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง.

กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

สุวารีย์ วงศ์วัฒนา. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุเมธ ทรายแก้ว. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดนครสวรรค์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2538.

โสภณ เดชมา. เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.

วิมลรัตน์ ศรีสิงห์. การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มสตรีกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

ศิริชัย เรืองฤทธิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

ศิริวรรณ วัชรพงศ์. ปัจจัยที่มีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำพล อำเภอเนิน จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

อรพินท์ สฟโชคชัย. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2538.

อโนทัย เพียรคงชล. ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2541. อ้างถึง นำชัย ทนุผล และสุนิสา ทนุผล. ม.ป.ป.

Cohen, John M. and Uphoff, Noman T. **Participation's Place in Rural Development Seeking Clarity through Specificity: World Development.** (Vol.8), 1980.

Erwin, William. **Participation Management: Concept, Theory and the Implementation.** Atlanta: Georgia State University Press, 1976.

Official Hotels. Thailand Directory 2005.

Rogers, Everett M. **Traditional Midwives as Family Planning Communication in Asia.** Honolulu:
The East West Communication Institute, 1978.

Yamane, Taro. **Statistic: An Introductory Analysis.** 3rd. New York : Harper & Row, 1973.

ภาคผนวก

เลขที่.....

แบบสอบถามพนักงานโรงแรมต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ใช้กับพนักงาน โรงแรมในกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง โดยข้อมูลที่ได้จะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะรวม ๆ สำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี

2. 30 - 39 ปี

3. 40 - 49 ปี

4. 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมศึกษาตอนต้น

3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. / ปวท.

4. อนุปริญญา / ปวส.

5. ปริญญาตรี

6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้สุทธิต่อเดือน

1. น้อยกว่า 5,000 บาท

2. 5,000 - 10,000 บาท

3. 10,001 - 15,000 บาท

4. 15,001 - 20,000 บาท

5. มากกว่า 20,000 บาท

5. ระยะเวลาทั้งหมดที่ท่านทำงานอยู่ในธุรกิจโรงแรม.....ปี

6. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่

1. เคย ท่านเคยได้รับจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. วิทยุ

2. โทรทัศน์

3. หนังสือพิมพ์ / วารสาร

4. ป้ายประชาสัมพันธ์ / โปสเตอร์ของราชการ

5. การจัดนิทรรศการ

6. อื่น ๆ โปรดระบุ

2. ไม่เคย

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า และขยะมูลฝอย)
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ถูก หรือ ผิด ตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. น้ำที่หมุนเวียนอยู่ในวัฏจักรเป็นทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น		
2. การคัดแยกขยะมูลฝอยนำกลับไปใช้ใหม่ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม		
3. เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เหมาะสมต่อการใช้งานควรพิจารณาที่ราคา ขนาด และยี่ห้อเป็นหลักเท่านั้น		
4. การนำของร้อนเข้าตู้เย็นบ่อย ๆ ไม่ได้ทำให้ตู้เย็นเสื่อมสภาพเร็วขึ้น		
5. น้ำเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดสามารถใช้รดพืชผักได้เป็นอย่างดี		
6. การสร้างประตู หน้าต่างให้ตรงกับช่องลมและแสงสว่างเป็นการเพิ่มคุณค่าการใช้พลังงาน		
7. น้ำที่มีรสเค็มและรสกร่อยจัดว่าเป็นน้ำเสีย		
8. การทิ้งขยะมูลฝอยลงในแม่น้ำลำคลองไม่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย		
9. เครื่องปรับอากาศที่ใช้งานมานานจะเปลืองไฟฟ้ามากกว่าเครื่องปรับอากาศใหม่		
10. กระบวนการบำบัดน้ำเสียไม่สามารถเปลี่ยนน้ำเสียทุกชนิดให้เป็นน้ำที่สะอาดได้		
11. การซักผ้าด้วยเครื่อง ควรใส่ผ้าปริมาณมาก ๆ ต่อครั้ง เพื่อความรวดเร็วในการซักและช่วยประหยัดไฟฟ้า		
12. ขยะเปียก คือ ขยะมูลฝอยที่มีความชื้นต่ำและติดไฟได้ง่าย		
13. การใช้แสงสว่างจากธรรมชาติไม่ได้ช่วยทำให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้า		
14. น้ำสะอาดจะไม่มีส่วนประกอบของก๊าซทุกชนิด		
15. การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน		
16. ซากรดและอะไหล่รถที่เสื่อมคุณภาพและกองทิ้งไว้ไม่จัดว่าเป็นขยะมูลฝอย		
17. ปัจจุบันประเทศไทยผลิตกระแสไฟฟ้าได้อย่างเพียงพอและส่งขายให้ต่างประเทศ		
18. การกองขยะทิ้งไว้กลางแจ้งเพื่อให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยวิธีหนึ่ง		
19. น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมคุณภาพได้		
20. การใช้กฎหมายบังคับการทิ้งขยะไม่ได้ช่วยทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยลดลง		
21. อุณหภูมิ สี ความขุ่น กลิ่น ความเป็นกรดด่างของน้ำเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของน้ำทางกายภาพ		
22. ถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่ที่หมดอายุการใช้งานแล้วไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม		
23. การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก		
24. สิ่งปฏิกลทุกชนิดไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้		
25. น้ำเสียจะมีกลิ่นของก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์		

ส่วนที่ 3 เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับเจตคติ				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การอนุรักษ์น้ำ ทำได้โดยการไม่ปล่อยให้ น้ำสูญเสียน้ำไปโดยเปล่าประโยชน์ และนำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่อีก					
2. การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอันตรายของมลพิษทางน้ำให้ผู้อื่นทราบเป็นการช่วยบรรเทาการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ					
3. การควบคุมไม่ให้เกิดมลพิษกับแหล่งน้ำ ทำได้โดยดูแลควบคุมไม่ให้มีการปล่อยสิ่งสกปรกลงไปในแหล่งน้ำ					
4. การสร้างอ่างเก็บน้ำหรือเขื่อนเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำวิธีหนึ่ง					
5. การรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันดูแล					
6. การดูแลเครื่องใช้ไฟฟ้าให้มีสภาพดีอยู่เสมอ จะช่วยประหยัดพลังงานและเงินค่าไฟฟ้า					
7. การเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ ความจำเป็น และจำนวนสมาชิกในบ้านเป็นการใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง					
8. การใช้วัสดุสีอ่อนปูพื้น ใช้สีอ่อนทาผนังและเพดานช่วยทำให้บ้านสว่างมากขึ้น ทำให้ช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้าจากหลอดไฟ					
9. การปิดสวิทช์เครื่องใช้ไฟฟ้าและหลอดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งานเป็นวิธีการช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้า					
10. การเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 เป็นวิธีการช่วยประหยัดพลังงานไฟฟ้า					
11. การนำขวดมาล้างทำความสะอาดเพื่อใช้ประโยชน์อีก จะช่วยลดปริมาณการนำวัตถุดิบมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าใหม่					
12. การแนะนำให้สมาชิกในบ้านและเพื่อนบ้านทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับขยะเป็นการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางหนึ่ง					
13. การเผาขยะในเตาความร่อนสูงเป็นวิธีการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากช่วยป้องกันการเกิดมลพิษทางอากาศ					
14. การแยกประเภทของขยะก่อนทิ้งจะช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยได้มาก					
15. ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกคนต้องช่วยกันแก้ไข					

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามการปฏิบัติของท่าน

ระดับการมีส่วนร่วม

มาก หมายถึง เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

ปานกลาง หมายถึง เข้าร่วมเป็นบางครั้ง

น้อย หมายถึง นาน ๆ จะได้เข้าร่วมสักครั้ง

ไม่เคย หมายถึง ไม่เคยเข้าร่วมเลย

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
<p>1. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์น้ำในโรงแรมอย่างไร</p> <p>1) ร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นเรื่องการประหยัดน้ำ</p> <p>2) ร่วมวางแผน โครงการใช้น้ำอย่างประหยัด</p> <p>3) ร่วมประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัด</p> <p>4) ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการประหยัดน้ำ</p> <p>5) ท่านใช้น้ำอย่างประหยัด และไม่เปิดก๊อกน้ำทิ้งไว้</p> <p>6) ท่านช่วยปิดก๊อกน้ำ เมื่อพบเห็นว่ามีคนเปิดทิ้งไว้</p> <p>7) ร่วมประเมินผลโครงการใช้น้ำอย่างประหยัดของโรงแรม</p>
<p>2. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าในโรงแรมอย่างไร</p> <p>1) ร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นเรื่องการประหยัดไฟฟ้า</p> <p>2) ร่วมวางแผน โครงการประหยัดไฟ</p> <p>3) ร่วมประชุมหาแนวทางรณรงค์การใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด</p> <p>4) ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการประหยัดไฟ</p> <p>5) ท่านใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และปิดไฟเมื่อเลิกใช้งาน</p> <p>6) ท่านช่วยปิดประตูห้องที่เปิดเครื่องปรับอากาศ เมื่อเห็นว่ามีคนเปิดไว้</p> <p>7) ร่วมประเมินผลโครงการใช้ไฟอย่างประหยัดของโรงแรม</p>
<p>3. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรมอย่างไร</p> <p>1) ร่วมศึกษาปัญหา เสนอความคิดเห็นการกำจัดหรือลดมลพิษในโรงแรม</p> <p>2) ร่วมวางแผนหาแนวทางทำโครงการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงแรม</p> <p>3) ร่วมประชุมทำโครงการกำจัดขยะและลดมลพิษในโรงแรม</p> <p>4) ร่วมออกเงิน และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการทำโครงการสิ่งแวดล้อม</p> <p>5) ท่านทิ้งขยะลงถัง และไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดตามพื้น</p> <p>6) ท่านช่วยดูแลรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมในโรงแรม</p> <p>7) ร่วมติดตามประเมินผล โครงการรักษาสภาพแวดล้อม</p>

ส่วนที่ 5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ท่านประสบปัญหาใด ๆ บ้างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใด ๆ บ้างต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงแรม

.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ค่า Reliability ของแบบสอบถามเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Warnings

The space saver method is used. That is, the covariance matrix is not calculated or used in the analysis.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	19	95.0
	Excluded ^a	1	5.0
	Total	20	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.916	15

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	60.68	35.895	.403	.924
a2	60.53	37.596	.550	.913
a3	60.68	35.006	.660	.910
a4	60.84	37.474	.418	.918
a5	60.16	38.140	.572	.913
a6	60.26	37.205	.659	.911
a7	60.37	36.357	.762	.908
a8	60.58	36.146	.819	.906
a9	60.37	36.357	.762	.908
a10	60.68	36.450	.664	.910
a11	61.11	33.544	.728	.908
a12	60.58	36.702	.721	.909
a13	61.42	34.146	.550	.918
a14	60.53	35.930	.837	.906
a15	60.47	35.596	.885	.904

ค่า Reliability ของแบบสอบถามที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Warnings

The space saver method is used. That is, the covariance matrix is not calculated or used in the analysis.

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	20	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.900	21

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1.1	56.40	92.568	.667	.892
b1.2	56.45	91.208	.689	.891
b1.3	56.50	92.263	.614	.893
b1.4	56.85	98.555	.232	.902
b1.5	55.25	103.987	-.176	.906
b1.6	55.40	101.937	-.007	.910
b1.7	56.40	90.884	.574	.894
b2.1	56.55	91.524	.727	.891
b2.2	56.50	90.263	.748	.890
b2.3	56.65	89.397	.812	.888
b2.4	56.85	95.818	.378	.899
b2.5	55.30	96.221	.571	.896
b2.6	55.45	102.261	.005	.905
b2.7	56.35	96.134	.315	.901
b3.1	56.60	85.726	.815	.886
b3.2	56.70	87.695	.714	.890
b3.3	56.60	89.411	.650	.892
b3.4	56.95	93.208	.491	.896
b3.5	55.35	94.871	.510	.896
b3.6	55.45	92.471	.604	.893
b3.7	56.45	89.208	.761	.889